BONDIA® ARUBA

E

Partido chikito por...
Crece bira grandi...?

Diasabra 14 di September 2024 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Ta importante pa comunidad participa den consulta publico pa proyecto di ley di bienestar animal

Pagina 3

- **Meteo Aruba cu aviso pa calor excesivo** Pagina 2
- **Prome minister a reuni cu SADA riba combina trabao di sindicato cu di Aduana** Pagina 4
- **Campaña anual di vacunacion escolar ta bay cuminsa** Pagina 7

Cuerpo di Polis alerta riba account di Instagram "auaconfessions2.0"

Pagina 2

Prome minister Schoof: Declaracion di emergencia di asilo ta hustifica

Pagina 9

Tormenta tropical Ileana ta bay direccion di resortnan di Los Cabos treciendo awasero pisa

Pagina 11

BONDIA ARUBA

Cuerpo di Polis alerta riba account di Instagram "auaconfessions2.0" usa pa studiantenan di scol secundario

Riba e red social Instagram, a cuminsa bira tendencia e accountnan unda personanan ta manda nan opinion y/of comentario riba un situacion y/of persona specifico y esey ta ser publica riba e red social di manera anonimo, un trending cu ta birando viral na varios pais y cu awor ta na Aruba unda Cuerpo Policial ta adverti riba esaki.

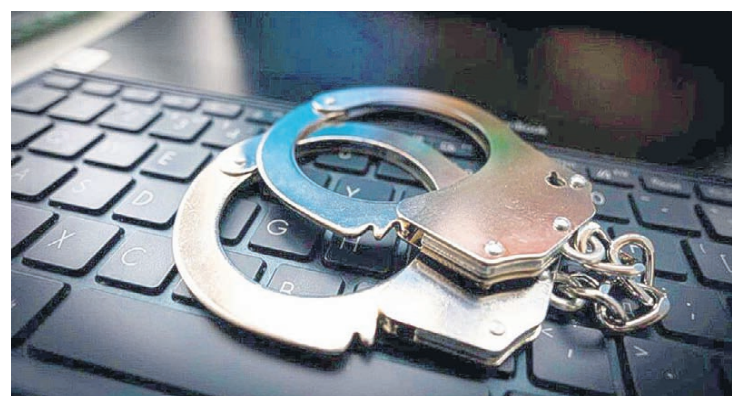
Mediante un comunicado pa prensa, Cuerpo di Polis di Aruba ayera diabierna atardi a sigura cu "Nos no ta tolera violencia" y nan ta adverti seriamente tocante rednan social.

Den e ultimo dianan Cuerpo Policial di Aruba a bin ta tuma nota di un pagina social riba Instagram cu yama "auaconfessions2.0".

Den un forma anonimo cierto comentarionan ta wordo publica riba e pagina aki.
Cuerpo di Polis a tuma nota di cierto comentarionan cu por ta castigabel pa ley y cu por tin consecuencia grave pa esnan cu ta publica e comentarionan serio como tambe pa e moderador di e pagina aki.
Cuerpo Policial di Aruba ta manda un advertencia fuerte na cualkier persona cu ta usa e rednan social cu no lo tolera tipo di comentarionan cu contenido di violencia mirando cu esaki por tin consecuencia serio y negativo pa esnan envolvi.

Cuerpo Policial na su turno tin atencion riba tipo di paginanan aki cu nan contenido cu por ta castigabel pa ley manera menciona y sigur lo bay actua contra esakinan.

Investigando riba loke tin publica riba e cuenta aki "auaconfessions2.0" e cual te ayera tabatin 717 follower, den

profile a bin haya un Google form unda esnan interesa ta yena e formulario y laga sa nan pensamento vooral riba un persona, den su mayoria, ta trata di studiantenan di scolnan secundario unda nan ta skirbi diferente mensahe pa otro studiantenan cu por resulta bullying of hasta un confesion di sentimentonan romantico.

Meteo Aruba cu aviso pa calor excesivo

Ayera Departamento Meteorologico di Aruba (Meteo Aruba) a adverti tocante calor excesivo cu Aruba ta experienciando cu humedad halto, cu por resulta hopi peligroso pa personanan vulnerabel, manera hende cu problema di curason y adultonan mayor.

Mediante un comunicado pa prensa, Meteo Aruba ayera a informa cu e condicionnan di tempo durante e proximo 24 ora tabata indica cu e humedad ta keda halto y e biento poco zwak, loke a pone cu ciudadanonan ta experiencia un dia cu mas calor di lo normal.

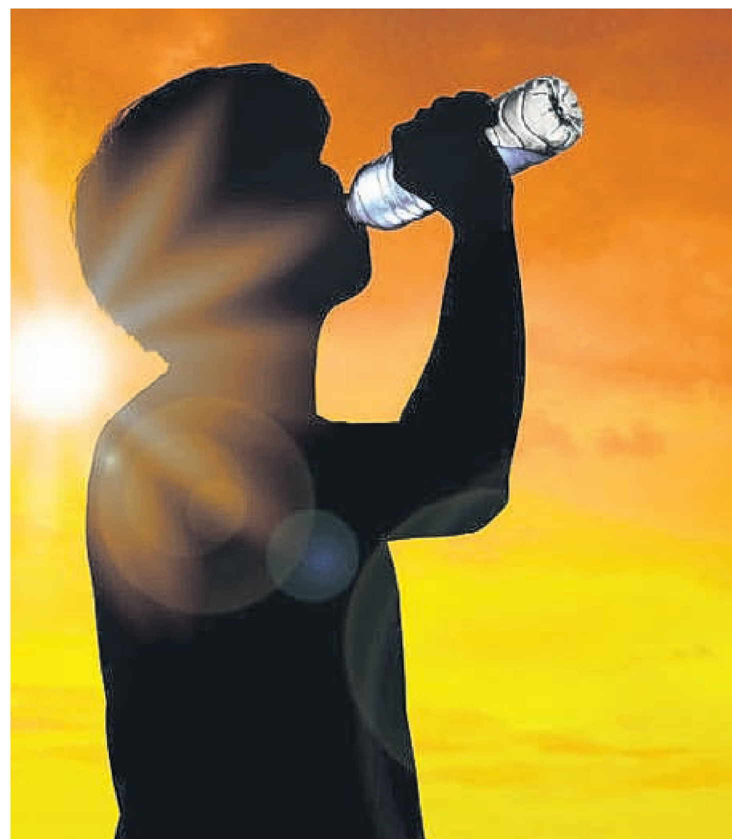
Temperatura lo por yega di 35 hasta 36 grado celsius den dia y no lo baha menos cu 29 den oranan di anochi, esaki ta aumenta e peliger pa hendenan cu no por haya un luga adecua pa refresca nan curpa.

Calor excesivo ta asesino di tempo number 1, hendenan mester ta prepara pa e peliger cu calor excesivo ta ocasiona, pa muchanan chikito, hende grandi, hendenan cu malesa di curason e cual ta esnan mas exponi.

Pa e motibonan aki, nan a pidi pa limita actividad pafo di cas of haciele den oranan di mainta trempan of ora solo baha, si tin airco den cas pa us'e of habri bentana pa laga aire pasa y circula.

Como accion di precaucion, un calor excesivo ta nifica cu periodo di temperatura halto ta wordo spera. E combinacion di temperatura y humedad halto ta combina pa crea un situacion den cual por causa malesa pa exposicion prolonga na temperatura halto, nan ta recomenda pa bebe hopi likido, keda den camber cu airco, aleha for di solo y bisti paña di colonan cla, preferiblemente blanco.

Di otro banda na Corsou, Servicio Meteorologico Corsou a emiti codigo geel pa calor excesivo na unda scolnan a cambia nan orario di salida di e muchanan pa 12 di merdia, sinembargo, ayera atardi nan a cancela e aviso di calor excesivo pa Corsou pa e cual nan a sigura cu no tabata representa un menasa mas.

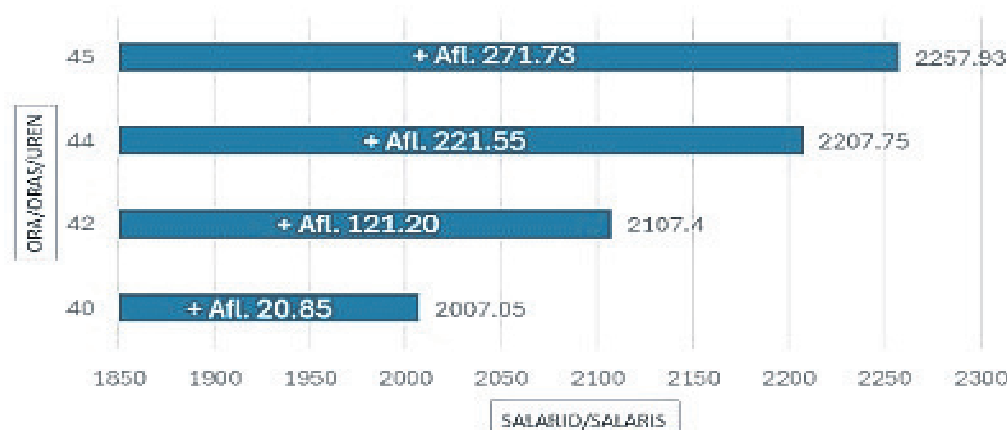
Despues di dos aña di proceso

Salario minimo pa ora ta aproba

Minister di Labor Sr. Glenbert Croes ta anuncia cu hopi orguyo cu despues di dos aña di trayectoria, Conseho di Minister di Gobierno di Aruba a aproba salario minimo pa ora. Un aumento cu lo beneficia significativamente tur trahado aki na Aruba. E cambio aki ta resultado di hopi analisis y investigacion cu a inicia na 2022 y ta drenta na vigor 1 di januari 2025.

Salario minimo pa ora ta representa progreso importante pa un salario mas husto.
Te cu dia di awe, tur trahado tabata cobra e mesun salario independientemente di cuanto ora pa siman nan traha. Pero awo, cu e implementacion di e salario minimo pa ora, esaki ta bay garantisa un aumento substancial, mehorando directamente e condicionnan laboral. Cuminsando 1 di januari 2025, tur trahado cu ta traha 40 ora pa siman lo haya un aumento di Afl 20.85 kedando cu un salario mensual di AFL 2,007.05 compara cu AFL 1,986.20.

E trahado cu ta traha 45 ora pa siman lo ricibi un aumento di AFL 271.73 kedando cu un salario mensual di Afl 2,257.93 compara cu AFL 1986.20:

E obhetivo di e aumento aki no solamente ta pa duna un pago husto pa e cantidad di ora cu a traha, pero tambe pa fomenta un entorno laboral husto y productivo. E salario minimo pa ora ta permiti tur trahado, specialmente esunnan cu ta traha den mundo di Horeca, por ricibi un pago proporcional na su oranan real di trabou, reflehando di manera husto su dedicacion y esfuerso.

Ta importante pa comunidad participa den consulta publico pa proyecto di ley di bienestar animal

Na maart di e aña aki, comunidad di Aruba a keda den shock pa un caso basta fuerte di maltrato y negligencia di bestia e cual a caba cu un resultado fatal, di e caso tristo aki, ta hopi cuestionamento a bin dilanti pa loke ta trata doñonan di mascota responsabel y pa pidi cambionan den ley di bienestar di animal.

Dia 24 di mei 2024 a tuma luga un reunion di Gobierno di Aruba conhuntamente cu diferente stakeholders pa trata e topico tocante e bienestar di animalnan como tambe pa atende e cambionan di maneho, den reunion aki stakeholders a ricibi un presentacion di e maneho nobo denomina Maneho Bienestar di Animal Aruba (MBAA), esaki tin como vision pa mehora e bienestar di animal y crea un Aruba cu ta mas amabel cu nan.

Maneho Bienestar di Animal Aruba, ta e prome maneho cu na banda di prevencion, ta enfoca riba cambio di e relacion entre e ser humano y e animal. Un di e aspectonan di mas importante di e MBAA ta un ley nobo pa proteha e animalnan.

Un otro aspecto importante den e maneho MBAA ta material di les cu recientemente a ser introduci den curiculo di scolnan basico. E material di les aki “Mi ta Responsabel pa mi Mascota” ta sumamente crucial pa educa muchanan pa ta ciudadanonan responsabel cu sa con pa cuida nan mascota adecuadamente.

Tambe, a bira conoci cu dia 1 di augustus, Centers for Disease Control and Prevention (CDC) di Merca a introduci un maneho nobo pa admision di cacho, na unda tur cacho cu ta bay Merca mester ta: Minimo 6 luna bieu, mester tin tur vacuna incluyendo di rabies y tambe mester tin microchip.

Esaki ta nifica cu un cantidad pronostica di 2000 puppies no lo por a bay Merca prome cu nan yega 6 luna di edad despues di 1 augustus ultimo E resultado di esaki ta negativo pa Aruba si no ta actua, mirando cu tin cu bay experiencia un crecemento acelera di e populacion di cacho cu ya caba ta atendiendo cune. Nan a pronostica cu mayoria di esakinan por keda bandona rond di Aruba.

Como parti di esaki, tin un campaña di sterilisacion, castracion y microchipping cu a cuminsa na bario di Madiki na juni ultimo denomina “Paws Uni Aruba” e cual ta trata di 11 fundacion cu a bin hunto cu veterinario y Stimami Sterelisami pa soluciona e problema cu ta existi di cachonan riba caya na diferente districtonan.

Zoey Conijn di Luna Foundation den un entrevista pa Bon Dia Aruba a splica cu e idea no ta bay pa e cantidad si no riba calidad, esaki ta nifica cu nan no ta enfoca riba cuanto bario nan por haci den un corto periodo di tempo, e campaña ta keda den e bario ey te ora cu nan ta sigur cu tur mascota a ser opera y cu nan ta sigur na nan cas.

E fundacionnan ta drenta den e bario, den e casnan pa opera e mascotanan y nan ta drenta pa papia cu e doñonan, educa nan y pa traha casnan di cacho unda mester, zorg pa e cacho ta bon mara y zorg pa e pushinan no ta den sushedad.

Recientemente , riba e grupo di Facebook di Paws Uni a informa cu den 9 dia, 534 cacho y pushi a ser sterilisa y castra.

Awor, Aruba pronto ta bay tin su propio “Dierenwelzijn Wet” unda cu e ley aki por: Proteha animalnan domestico, unda ta garantisa e bienestar di e mascotanan na Aruba. Penalidad y sancion pa abusador: Estableciendo medida stricto pa responsabilisa esnan cu ta comete crueldad of negligencia. Ademas di un structura di posesion di animal: Creando un sistema formal pa posesion di mascota pa garantisa cuido y responsabilidad apropia.

E ley ta consisti di varios componentenan clave pa aborda bienestar di animal den un structura legal:

1. Registracion obligatorio via microchip: Tur mascota lo mester ta registra cu un microchip.
2. Sterilisacion obligatorio: Doñonan lo tin cu sterilisa nan mascota.
3. Reglamento pa Criadornan (Breeders): Criadornan lo mester registra y cumpli cu standarnan stricto.
4. Responsabilidad di Cuido di Animal: Reglamento nobo lo stipula cuido apropia y aclaracion di responsabilidad di doño di mascota.

Aplicacion di e ley lo tuma luga den dos nivel:

• Handhaving Administrativo: Ministerio di Naturalesa lo ta encarga di sistema di registracion y monitorisacion di cumplimento cu e ley pa garantisa bienestar di animal. Inspectornan den e ministerio lo keda ekipa pa enforsa e ley, tareanan cu anteriormente tabata bou di KPA (Cuerpo Policial di Aruba).

• Handhaving Penal: Den casonan severo di abuso, crueldad y negligencia grave di animal, e proceso hudicial lo keda bou mando di KPA y OM (Ministerio Publico). Lo aplica e Strafrechtelijk Handhaving unda e Ministerio ta bay traha di cerca cu autoridadnan pa garantisa cu esnan cu comete infraccion lo rindi cuenta na husticia rapidamente.

E propuesta di ley mester a drenta den fase di consulta publico riba e website www.publico.aw dia 2 di september ultimo, pero debi na reunnionan cu mester a tuma luga cu diferente stakeholders, nan a anuncia un fecha nobo cu ta bira 18 di september unda comunidad lo por duna sugerencia y/of comentario via un formulario online.

Ademas, ta bay tin dos consulta publico cu lo tuma luga na MFA Savaneta dia 4 di september for di 6:00 PM te cu 7:00 PM y MFA Paradera dia 26 di september for di 6:00 PM te cu 7:00 PM, unda miembronan di comunidad por yega personalmente pa ricibi informacion y duna nan input.

Lamentablemente comunidad a experiencia di cerca diferente caso di abuso di animal extremo, como por ehemplo e caso di Khaleesi unda hasta turistanan a bin Aruba pa participa den e Walk of Light organisa pa diferente fundacion y asina mustra un rechaso na e actonan aki, ademas tambe tabatin otro caso cu no a bira mucho conoci di e cacho “Snowy” un Huski blanco cu a muri na Kurimiauw, di e cual Bon Dia Aruba a skirbi un relato di dje y a puntra autoridadnan sin cu por a haya contesta.

Pa e motibonan aki, ta importante pa comunidad keda envolvi den loke ta trata e consulta publico di proyecto di ley di Bienestar Animal y asina evita mas casonan tristo di maltrato y negligencia unda e mascotanan ta esun cu mas ta sufri.

Un di e potretnan ta cortesia di Paws Uni su Facebook page.

Por cuminsa paga impuesto di vehiculo di motor di aña 2025

E servicio di pago parcial tambe ta posibel

Departamento di Impuesto ta anuncia cu na e momentonan aki tur contribuyente automobilista por cuminsa haci pago di impuesto di vehiculo di motor di aña 2025. Di e forma aki Departamento di Impuesto ta permiti e contribuyentenan pa haci e pago mas trempan, dunando asina mas espacio financiero pa por cumpli cu nan deber fiscal.

Manera ta conoci, e automobilista por scoge pa paga su impuesto di vehiculo di motor den un solo biaha of den mas biaha haciendo uso di e servicio di pago parcial.

Tarifa di impuesto
Pa aña 2025 e tarifa di impuesto di vehiculo di motor ta keda igual cu e añanan anterior.

Plach'i number nobo
Pa aña 2025 lo tin plach'i number nobo cu ta valido pa 5 aña, pues te cu aña 2029. Pa cada vehiculo di motor cu no ta brommer, Departamento di Impuesto ta otorga 2 plachi di number grandi. No lo bay otorga e plachinan chikito mas manera den pasado. Pues cada vehiculo lo tin e dos plachinan grandi solamente. E costo di e plachinan ta Afl. 14. Pa brommer, e costo di e plachi chikito ta Afl. 10.
Na momento di haci pago di impuesto, mester paga extra Afl. 14 of Afl. 10 pa por ricibi

e plachinan nobo.

Servicio di pago parcial
Pa por facilita e contribuyentenan mas tanto posibel, Departamento di Impuesto ta brinda e servicio di pago parcial mescos cu durante añanan anterior. Cu e servicio aki e contribuyentenan por paga e impuesto di vehiculo di motor adelanta y den pida pida. Na e momentonan aki e contribuyentenan lo tin 5 luna di tempo prome cu e fecha final di 31 di januari 2025 yega. Haciendo uso di e servicio di pago parcial, e contribuyente por parti e peso financiero durante e lunanan venidero. Esaki ta beneficioso pa por ehempel e contribuyentenan cu ta den dificultad financiero of cu tin mas cu un auto. Pa e empresanan cu tin hopi auto, esaki ta un bon oportunidad tambe pa haci uso di e servicio di pago parcial.

E condicionnan di servicio di pago parcial
E condicionnan pa e servicio di pago parcial ta lo siguiente:
· Ta paga e impuesto delanta, esta prome cu dia 31 di januari 2025.
· Ta haci e pago pa luna.
· Ta paga e suma minimo rekeri sea Afl. 50 of Afl. 200 (depende e categoria di plachi).
· No por paga menos cu Afl. 50 a menos cu e debe (restante) ta menos.
· Ta haci e ultimo pago no mas laat cu dia 31 di januari 2025.
E servicio di pago parcial ta valido unicamente pa pago di impuesto di vehiculo di motor.

Pago minimo ta depende e categoria di plachi
E pago minimo pa luna ta depende den cua categoria di plachi e vehiculo ta registra. Aki ta sigui un skema.

Online Banking
Alabes Departamento di Impuesto ta recomenda su contribuyentenan pa paga via e sistema di Online Banking di Aruba Bank, Banco di Caribe of CMB, usando e metodo di "Bill Payment".
Pa e pagonan online por wordo procesa debidamente, ta importante pa inclui e siguiente informacion: 1. Persoonsnummer na cual e vehiculo ta registra.
2. Number di auto.
3. E periodo di cuenta cu ta pagando (por ehempel: jan-jun 2025).
Pa esnan cu ta haci uso di e servicio di pago parcial y ta haci pago via banco: por pidi e recibo online despues di completa e ultimo pago di e impuesto. Pa pidi e recibo online mester haci esaki via nos website www.impuesto.aw, selecta Digitale formulieren Kwitantie motorrijtuigbelasting y sigui e instruccionnan.
Por acudi tambe na e oficina principal na Camacuri, e MFA-nan of edificio di Post Aruba na San Nicolas pa haci pago di impuesto di vehiculo di motor.

E fecha final
Dia 31 di januari 2025 ta ultimo dia cu por paga e impuesto di e prome mita di aña 2025. Pa e vehiculonan cu ta cay den e categorianan MFA, MFV y Plachi di nomber, mester paga e impuesto di aña 2025 completo pa dia 31 di januari 2025.
Despues di 31 di januari 2025 no ta posibel mas pa paga e impuesto di e prome mita di aña 2025 den pida pida.

Debe atrasa
E contribuyentenan cu tin debe di impuesto di vehiculo di motor atrasa, no por paga e impuesto di aña 2025 tanten cu no a caba di paga e debe atrasa. E contribuyentenan aki por paga e debe den un solo biaha of por haci un areglo di pago pa e debe te cu aña 2024. E areglo di pago ta encera un termino maximo di pago di 3 luna. Pues, mester paga e debe atrasa den 3 pago. Pa por wordo permiti pa paga e impuesto di aña 2025, e contribuyente mester paga por lo menos un termino di pago riba su debe atrasa.

Cumpli na tempo
No ta necesario pa warda te ora e fecha final di 31 di januari 2025 ta cerca pa cumpli cu e pago di impuesto. Manera conoci, e contribuyente lo haya un boet di 50% pa incumplimento den caso cu no haci pago of haci e pago laat. Sea ta haci pago di impuesto den un solo biaha of den varios biaha, Departamento di Impuesto ta recomenda pa cumpli na tempo y evita asina

Categoria di plachi	Suma minimo pa luna
A, V, MFA, MFV, TR, V, B (bus chikito), AG, BR, GAR	Afl. 50
B (bus grandi), Plachi di nomber, DT, O, T	Afl. 200

Prome minister a reuni cu SADA riba e tema di combina trabao di sindicato cu esun di aduana

Gobierno ta trahando hunto cu sindicatonan riba un maneho uniforme

Diahuebs ultimo, dia 12 di september, Prome Minister Evelyn Wever-Croes a reuni cu sindicato di Aduana, SADA. Ya pa algun tempo Gobierno ta trahando riba un maneho uniforme pa cu e sindicatonan cu ta representa empleadonan publico.

Na e momento aki Gobierno no tin un maneho uniforme cu tur sindicato. Por ehempel tin algun sindicato ta haya mas dia liber cu un otro pa atende trabaonan di sindicato. Gobierno ta trahando actualmente riba un maneho uniforme pa por duna cada un e mesun derecho, dependiendo con grandi e grupo di miembro ta cu nan ta representa. Asina cada sindicato lo haya un cierto cantidad di dia aloca pa trabaonan di sindicato.

Prome Minister ta indica den un comunicado di prensa cu ta importante pa den cuadro di e preparacion di e maneho por scucha opinion di cada sindicato pa cual motibo a tene e reunion diahuebs cu SADA pa asina scucha nan punto di bista y dialoga riba e ehecucion di nan trabao ta como sindicato.

"Ta importante pa nos como Gobierno percura pa tur sindicato por eherce nan trabao di sindicato. Nos meta ta pa pronto keda cla cu e maneho total pa asina tur sindicato cu ta representa empleadonan publico por representa nan miembronan na e miho manera posibel", Prome Minister a expresa.

BONDIA ARUBA
Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

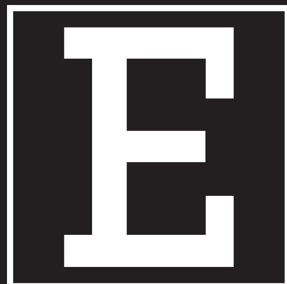
Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Partido chikito por...

Crece bira grandi...?

E yegada repentino di campaña electoral awor ta trece nos tambe e (re)activacion di tur partido, grandi y chikito cu ta desea di participa. E caida di e ultimo gabinete ta mustra nos – atrobe – e problema di colaboracion entre partido, grandi y chikito, den tur gabinete di coalicion cu nos tabatin desde 1986. Naturalmente parti di e problematica aki ta inherente na cualkier coalicion na cualkier parti di mundo, pero nos lo enfoca riba e caracteristicanan tipico di e coalicionnan cu nos tabatin. Mas tanto tabata trata di un coalicion entre un o dos partido chikito cu un di e dos grandinan, cu tabata cerca di goberna nan so, loke den cierto caso a logra tambe, pero cu mester a conforma cu menos ora gobernacion solitario no tabata posible. Awor atrobe nos lo tende sin duda algun cu e meta ta pa logra goberna nan so, si ta logra, esey lo keda comproba despues.

Sin embargo, ban enfoca un rato riba e serie di partido chikito cu nos a mira pasa nos dilanti den transcurso di aña, unda nos ta mira tambe repiticion di cierto manera di opera cu no ta conduci na exito. En general e mero hecho di ta un partido chikito ta trece e desbentaha cu no tin un base amplio di apoyo di hende cu e conocimento necesario. Nos no ta bisa cu mester trata di experiencia politico pasobra nos a mira suficiente biaha con politico experimenta ta fracasa, hustamente pasobra ta confia demasiado riba nan experiencia. E problema cu ta presenta pa un partido chikito ta e tarea di trece hunto conocimento riba tur diferente tereno cu ta necesario den gobernacion di un pais. Tin un diferencia grandi den opera den un conseho municipal cu un fraccion minimo, compara cu opera den un pais manera esun di nos cu ta mes grandi cu un municipio chikito den otro pais, pero cu tin tur tarea imaginable di un pais completo. Esaki hopi biaha ta hiba partido chikito na scoge algun tema principal cu nan ta pone como meta grandi pa campaña, loke di mes ta limita nan atraccion pa otro votador cu no ta interesa den nan tema special. Asina di mes ta surgi e base pa keda chikito, si bo no ta participe den e demas temanan.

Nos por a mira esey den pasado reciente tambe, por ehemplo den e escogencia di legalizacion di cannabis como tema di campaña di un partido chikito cu kier bolbe riba escenario politico den proximo eleccion. E ta keda un tema dificil, cu no ta sufri solamente di e imagen negativo di e caracter ilegal e producto cerca publico en general, sino tambe di e fracaso di e promocion di e produccion di cannabis na nivel industrial, cu a trece e partido chikito den un confrontacion cu otronan cu tambe tabata mira 'dollar signs' nan dilanti. Henter e asunto aki a haya un critica fuerte y fundamenta den e medio aki, no pasobra nos ta contra produccion di cannabis riba su mes y sigur no pa uso medicinal, sino pasobra e condicionnan natural y di mercado ta percura pa un posicion inicial asina desfaborable cu no por competi cu otro productor den nos region cu condicion climatico hopi mas faborable. Riba esey restriccion di importacion na otro pais ta impone barera casi imposible pa vence y lo ta bon pa tuma tur esaki na cuenta ora ta bolbe eventualmente lanza esaki como poyecto electoral. Loke por siña en todo caso di e historia aki ta cu, ora e proyecto principal no ta duna fruto, e partido por keda cu man bashi y no tin mucho mas pa comunica cu pueblo, si no tin otro tema unda e partido por tin exito. Aki atrobe ta surgi e problema di e apoyo limita den tema general di gobernacion.

Aparte di tur esaki, nos ta haya e problemanan tipico di ora un partido chikito ta goberna, cu un o dos cartera na nan encargo. Goberna den sombra di un partido grandi cu bao di gruñamento fuerte mester a acepta cu nan no por goberna nan so, no ta un tarea facil y e ultimo gabinete aki tabata demostra esey atrobe. Cualkier maneho di un partido chikito cu ta toca interes conhunto di e partido grandi y su base di apoyo, general o den cierto sector, por ehemplo e taxistanan, por conta cu un reaccion di vibora, pasobra ta mishi cu e structura tradicional di patronahe politico cu ta e base di operacion di ambos partido grandi, sea social democrata o social cristian, ademas cu eseynan no ta nada mas cu mero escudo propagandistico importa di otro lugar, cu no tin ningun contenido real localmente. Di cualkier manera, partido chikito ta keda confronta semper cu e realidad cu e partner grandi no ta permiti nan crece a traves di exito den gobernacion, pasobra esey ta bay a costo di nan posibilidad di crece pa yega na e posicion anhela di goberna nan so.

Obviamente, di e manera aki nos no lo mira un cambio fundamental den nos sistema politico, si participante nobo ta keda competi cu e grandinan cu nan modelo di clientelismo y patronahe y no lo logra pasa di e tamaño actual. E unico alternativa cu por, no mester, ta contempla un alianza di partido chikito cu ta comparti cierto principio basico cu por sirbi como fundamento pa un partido di mas peso, cu mas apoyo profesional y cientifico, cu por participa cu mas autoridad riba tur tema politico. Tin posibilidad, pero no ta 'ego' personal so ta aparece como barera...

Aruba a conoce un otro miyonario cu Lotto!

Diabierna anochi 6 di september tabata tin e sorteo miyonario di Mini Mega y Mega Plus. E numbernan ganado cu a sali e anochi ey ta: 14-19-24-26 y e Mega Ball: 01 y manera e resultado a wordo procesa a bin haya sa cu tin 1 solo ticket ganado cu a gana full e jackpot di Mini Mega y Mega Plus cu tabata na 1 miyon 725 mil florin y a wordo bendi na Lucky Dragon 2 na Bubali.

Awe diabierna, Aruba ta sera conoci cu e un otro feliz miyonario di Aruba cu Lotto, e loteria di Aruba. E feliz ganado a presenta na oficina di Lotto na Paardenbaaistraat 10 pa cobra e premio grandi aki cu el a gana cumprando numbernan loco.

Giselle a conta cu den pura el a cumpra su ticket di Mini Mega y Mega Plus diabierna pa asina e tambe por ta den wega y a pidi numbernan loco cu a bira e numbernan miyonario. Na juni ultimo tabata tin e prome miyonario di 2024 cu a ser gana cu numbernan loco cu e wega di Mini Mega y Mega Plus na Rockies Lottery Dakota. Despues na juli tabata tin un otro premio miyonario di Lotto 5 cu a wordo gana di e suma di 1 miyon 650 mil florin y e ticket ganado a wordo cumpra na Sunshine Lottery pero e premio aki no a wordo cobra ainda y Lotto ta wardando e miyonario pa busca su premio.

Lotto, E Loteria di Aruba tin diferente wega, Catochi, Big 4, 1-OFF, Zodiac, Wega di Number di Korsou di Lotto, Lucky 3, Multi-X, Lotto di Dia, Lotto 5, Mini Mega y cu su Mega Plus y e diferente weganan di Raspa y Gana y Instacash. Cumprando Lotto bo ta contribui na deporte riba nos isla. E meta ta pa organisa loteria, cambia bida di su hungadonan y na mes momento inverti den deporte local pa medio di donacionnan na e comision di subsidio.

Asina bon
Nos Papiamento ta...?

Tocante 'ami' (mi), 'abo' (bo) y nan origen...

Den nos edicion di awe di nos articulo semanal atencion pa e uso, cu nos ta considera eroneo, di e forma di persona singular 'ami' y abo', cu nos sa topa de vez en cuando. Kico ta e caso? Nos ta haya por ehemplo un frase unda ta skirbi, 'a mi' na lugar di 'ami'.

E impresion cu nos tin ta cu e eror aki tin su origen den idioma Spaño, unda por tin un frase den cual tin uso di algo parecido pero cu no ta mescos y cu no ta origen tampoco di e 'ami' y 'abo' di nos Papiamento. Por ehemplo, e frase: "A mi no a haya ningun invitacion pa e fiesta ey." Nos por ta quiboca pero ta parce nos cu aki tin e pensamento cu tin un similaridad cu Spaño: "A mí no me llegó ninguna invitación para esa fiesta." Pakico tin un diferencia clave aki? Na promer lugar, e forma di 'ami' y 'abo', tambe 'anos' y 'aboso' muy probablemente ta forma parti di nos idioma desde hopi tempran den su desaroyo. Indicacion di esaki ta cu e forma aki di e personanan singular y plural den nos idioma ta casi exactamente loke ta existi tambe den otro lenga deriva di Portugues, esta e 'Criol' di Guine Bissau y Cabo Verde. Den e idioma aki nan conoce, mescos cu den Papiamento, e dos formanan banda di otro. Cerca nos nan ta: ami, mi; abo, bo; e (ele den cierto caso), anos, nos; aboso, boso; anan, nan. Na Criol di Guine nan ta: amí, n (pronuncia manera 'ng'), abó, bu; el, i; anós, nu; abós, bo; elis/elus, e.
Nos ta usa e forma 'ami', 'abo', 'anos' tambe pa enfatiza algo, por ehemplo cu un persona a haci algo, o a keda sin haci algo: "Nan a pega barco y anos mester a bin salba nan..." Tambe: "Ta abo mester a regla esey, y bo no a haci nada."
Mescos cerca nos, e forma amí, abó, anós, abós, den e idioma di Guine ta ser usa pa enfatiza algo; esaki den forma di usa tur dos e formanan tras di otro den e mesun frase: "Abó, bu ka na fika li?" (Abo, bo no ta keda aki?"). Por cierto cu nos tambe conoce exactamente esaki, ora nos kier enfatiza algo. Den e probable contesta riba e pregunta anterior tanto den Papiamento como den Criol ta usa e forma acompañante: "Nao, n ka na fika." ("No, mi no ta keda.") Si na nos idioma Papiamento bo bisa: "No, ami no ta keda," ta pa enfatiza cu abo sigur no tin intencion di keda.

Ora nos bay explora mas den tanto Spaño como Portugues, nos ta yega posiblemente na e origen di e 'ami' y 'abo', etc. Anteriormente nos a usa un frase caba na Spaño: "A mí no me llegó ninguna invitación..." Portugues tambe conoce e forma aki, por ehemplo: "A mim ninguém disse nada." Esey probablemente a sirbi como base pa e 'amí' den e Portugues crioyisa, mientras e 'a você' a crea e 'abó' di idioma di Guine.

Por cierto cu e forma aki no ta desconoci na Spaño, sigur no den e paisnan Latinoamericano cu ta maneha e forma antiguo ainda di 'vos' na lugar di 'tu'; por tende un persona bisa otro: "¿A vos no te dieron sesos para pensar?"

Awor, pa bolbe na e inicio di e exploracion aki; ta importante cu den nos idioma nos no conoce uso di 'a' como pronombre, salvo cierto expresion fiho: 'a proposito'; 'a la vez' cu awwendia nos ta skirbi na otro: alavez (alabes). Tambe cerca nos e 'a' ta sirbi como adicion na un verbo pa indica pasado: "Nos a bay caba."

Por ta cu asina e pronombre original 'a', a bira parti di e palabra cu ta indica e persona y no tin ningun relacion mas cu e pronombre original, cu ta den uso ainda den tanto Portugues como Spaño. Como cu ta trata di e cosnan mas basico di cualkier idioma, ta probable cu e 'ami' di Papiamento a cruza Atlantico varios siglo pasa caba y tabata forma parti di nos idioma desde inicio. Pa nos en todo caso, 'ami' y no 'a mi'.

Seccion Cuido Salud Hubenil ta informa

Campaña anual di vacunacion escolar ta bay cuminsa

Departamento di Salud Publico pa medio di su seccion Cuido Salud Hubenil (Jeugdgezondheidszorg) ta encarga cu vacunacion di nos muchanan na Aruba. E programa di vacunacion Nacional ta wordo maneha pa Seccion Cuido Salud Hubenil y ta cuminsa for di baby na consultorionan di Wit Gele Kruis unda dokternan di seccion Cuido Salud Hubenil ta controla desaroyo y ta vacuna nos muchanan te cu edad di 4 aña.

Despues di 4 aña e mucha su desaroyo y skema di vacunacion ta sigui wordo monitor pa Seccion Cuido Salud Hubenil na scol preparatorio y basico.

E vacunanan cu Seccion Cuido Salud Hubenil ta provee na nos muchanan ta e vacunanan regular DKTP, MMR y Hep B y desde algun aña a introduci e vacuna di HPV. E vacuna di DKTP ta proteha contra malesanan Difteria, Pertusis(Kinkhoest),Tetanus y Polio. E vacuna di MMR ta proteha contra e malesanan Sarampi, Cacheton y Sarampi Aleman. E vacuna di Hep B ta proteha contra Hepatitis B y e vacuna di HPV ta proteha contra Human Papillomavirus cu por ocasiona cancer na boca di matriz cerca e hende muhe den su adultes.

Cu excepcion di e vacuna di HPV tur demas vacuna, DTP, MMR y Hep B, e mucha den scol basico a ricibi su prome dosis(nan) di e vacuna aki caba ora e tawata baby y na scol cu edad di 4 y 10 ta necesario pa e haya su refuerso. Esaki segun skema di vacunacion Nacional.

Den e dianan cu a transcuri Seccion Cuido Salud Hubenil a manda un carta pa mayornan cu tin yiu den scol preparatorio of basico cu falta vacuna of mester ricibi un refuerso. E carta ta informa mayor di e vacuna cu e mucha mester ricibi y alabes ta pidi permiso di mayor pa e dokternan di Cuido Salud Hubenil y enfermeronan, vacuna e mucha na scol. Ta pidi tur mayor cu a ricibi e carta aki pa firma esaki y entrega esaki mas pronto posibel na scol.

E programa di vacunacion escolar aki ta existi pa mas di 70 aña y ta danki na e grado halto di vacunacion bou di nos muchanan cu den e temponan aki nos no ta mira of presencia mas e malesanan cruel cu antes tawata costa bida di mucha of tawata laga nan handicap pa bida largo.

DVG
DIRECTIE VOLKSGEZONDHEID

Stichting voor Volkshygiëne
Wit Gele Kruis Aruba

Programa di vacunacion

VACUNA	EDAD
Hep B	1, 3 y 9 Luna
DKTP-Hib	2 , 4, 6 y 15 luna
PNEU	2,4 y 12 luna
MMR	12 luna y 4 aña
DKTP	4 aña
DTP	5de klas (10-11 aña)
HPV	6de klas (11-12 aña) *mucha mohe so*

Jeugdgezondheidzorg van Leeuwenhoekstraat # 16 Oranjestad- Aruba, Tel: 5224200/5827112 Fax: 5835979

Ta hopi importante pa informa atrobe cu seccion Cuido Salud Hubenil no ta duna vacuna di COVID. Cualkier mayor cu ta desea mas informacion por tuma contacto cu nos seccion na 5224294.

Pa mas informacion like nos Facebook page Directie Volksgezondheid DVG Aruba, Follow nos riba Instagram directie_volksgezondheid_aruba, subi nos website www.dvg.aw, yama nos na 5224200 of mail nos na servicio@dvg.aw

WHO ta otorga prome aprobacion di vacuna contra mpox pa mehora accion contra e malesa na Africa

(AP) - World Health Organization a bisa diabierna cu el a entrega e prome autorisacion pa uso di vacuna contra mpox den adulto, yamando esaki un prome paso den direccion pa combati e malesa na Africa.

E aprobacion di e vacuna haci pa Bavarian Nordic A/S ta nifica cu donacion di aliansa di vacuna manera Gavi y UNICEF por cumpra esaki, Sinembargo e suministro ta limita pa motibo cu tin un solo fabricante actualmente.

“E prome autorisacion di un vacuna contra mpox ta un paso importante den nos lucha contra e malesa, ambos den contexto di brotenan actual na Africa y den futuro,” WHO su director general Tedros Adhanom Ghebreyesus a informa.

WHO tambe a bisa cu nan ta den medio di creacion di un “mecanismo di alocacion y acceso” pa hustamente distribui e testnan di mpox, tratamentonan y vacunanan na e paisnan cu mas tin mester di esaki.

U.N Health Agency a aproba e vacuna di dos dosis di mpox pa personanan cu tin 18 aña y mas. WHO a bisa tambe cu mientras e no ta recomenda e vacuna pa esnan cu tin menos di 18 aña, e vacuna por ser usa den baby, muchanan y adolescentenan “den brotenan unda e beneficio di e vacuna ta pisa mas cu e posibel riesgonan.”

WHO ta recomenda pa un solo dosis di e vacuna ser usa pa asina por haci uso maximo di loke tin, sinembargo tambe a pone enfasis riba e necesidad di colecta mas data tocante con efectivo e por ta como un vacuna di un solo dosis.

E vacuna di mpox crea pa Bavarian Nordic a ricibi autorisacion anteriormente di varios pais rico den Europa y Norte America durante e brote global di mpox den 2022. Miyones di dosis duna na adultonan a demostra cu e vacuna a yuda baha e velocidad di e virus su plamamento, sinembargo tin evidencia limita tocante con e ta funciona pa muchanan.

Distribucion di bonus di fin di aña na CMC ta causa division entre ambtenaarnan

(CuraçaoChroncicle) - E alocacion di un bonus di fin di aña di 1,000 florin pa empleadonan id Curacao Medical Center (CMC) a causa disgusto significante entre ambtenaarnan.

Mientras cu empleadonan di CMC lo ricibi un bonus den december, e otro ambtenaarnan ta sinti exclui y disgusta.

E anuncio haci pa Minister di Finanzas Javier Silvania a crea division entre e servicio civil, cu e lider di sindicato George Hernandez di ABVO te hasta yamando esaki “contienda” di gobierno.

E confusion a surgi despues cu Silvania a anuncia e bonus via rednan social dia 30 di augustus. Den e anuncio aki no a clarifica si e otro ambtenaarnan tambe lo cualifica pa e bonus, cual a causa reccion rabia for di esnan cu a sinti cu nan tambe merece e premio financiero pa nan trabao.

Segun Hernandez, e sindicato a ricibi un gran cantidad di yamada di empleadonan cu a exigi un splicacion tocante esaki.

Den su declaracion, Silvania a clarifica cu e bonus ta exclusivamente pa empleadonan di CMC. E decision aki ta parti di un plan financiero mas amplio unda e gobierno lo aloca e 3 miyon florin anual na CMC for di 2025 te cu 2028.

E lider di sindicato Hernandez ta haya e decision aki inhusto. E ta señala cu e ambtenaarnan tin desde 2014 sin ricibi un bonus similar, apesar di nan rol crucial den servicio publico.

E ta argumenta cu e bonus di apenas 150 florin cu algun ambtenaar a ricibi ta insignificante compara cu e 1,000 florin duna na e empleadonan di CMC.

“Esaki ta un bofta den carta na e ambtenaarnan cu tambe ta traha duro pa e comunidad,” Hernandez a comenta. E sindicato ta exigiendo pa gobierno reconsidera su decision y garantisa un trato igual pa tur e empleadonan di e sector publico.

ABVO a pidi un reunion urgente cu Central Organized Consultation on Civil Service Affairs (CGOA) pa atende e problema aki.

Prome Minister Pisas ta resolve impasse entre Aqualectra y Global Oil

(CuraçaoChronicle) - Den juni di 2023, Refineria di Korsou (RdK) a yega un acuerdo cu Global Oil Management Group (Global Oil), otorgando Global Oil e derecho di opera, entre otro, e unidadnan GT9 y GT10 pa e produccion di electricidad necesario pa su propio produccion di asfalt na Emmastad.

Mirando cu e dos unidadnan aki (GT9 y GT10) ta genera mas electricidad cu loke Global Oil ta rekeri pa su produccion di asfalt, Aqualectra y Global Oil a negocia e terminonan pa provee e extra capacidad na Aqualectra, specialmente durante temponan unda esaki ta necesario pa por cumpli cu Corsou su exigencia di electricidad pa tur ora di e dia.

Desafortunadamente, pa fin di juli, e negociacionnan aki a yega un impasse, cual por a tin consecuencia negativo pa e suministro di electricidad na e pais si e situacion no keda resolvi apropiadamente y na tempo. Despues di a tende tocante e situacion, RdK y Aqualectra a informa e gobierno y Minister Pisas, inmediatamente a tuma contacto cu Global Oil.

El a informa cu e gobierno a pidi RAC, e autoridad cu ta monitor e mercado di energia na Corsou, pa investiga e situacion y provee recomendacion lo mas pronto posibel.

Como resultado di esaki, e Prome Minister a pidi Global Oil pa pospone cualkier accion nan tabata considerando tuma te cu comienso di september, pa evita cualkier riesgo cu por tin pa e isla. El a splica tambe cu na e momento ey el a anticipa cu e decisionnan necesario mester ser tuma dentro di un luna. Global Oil a acepta e peticion pa warda pa RAC su recomendacion.

RAC su recomendacion tocante e problema entre Aqualectra y Global Oil pa e suministro temporario durante periodo di demanda halto a finalisa dia 5 di augustus. E dianan despues, Prome Minister Pisas y Minister di Desaroyo Economico ambos a informa Aqualectra y Global Oil cu nan mester sigui cu e negociacion te cu fin di augustus, cu e asistencia di un comision di guia.

E comision aki a informa e Prome Minister y e Minister concerni Charles Cooper cu e negociacionnan a conclui exitosamente, terminando den e Aqualectra y Global Oil su acuerdo firma pa e suministro temporario di electricidad pa Aqualectra, cual lo dura te cu fin di 2024.

Tambe a keda di acuerdo cu ambos partido lo sigui negocia te cu fin di 2024 pa yega na un PPA nobo entre ambos pa 2025 y mas adelante.

PVV ta trece dilanti preguntanan den parlamento tocante corupcion y instabilidad politico den parti Caribense di Reino

(CuraçaoChronicle) - Parlamentario di PVV Peter van Haasen a entrega preguntanan por escrito na Secretario di Estado Zsolt Sabo tocante e instabilidad politico y corupcion den e parti Caribense di Reino.

Van Haasen ta preocupa tocante e corupcion amplio den e reino su paisnan autonomo incluyendo Corsou, Aruba y Sint Maarten.

Den su preguntanan, Van Haasen a puntra si e Secretario di Estado ta al tanto di e situacion politico instabil y e varios caso di corupcion andando den e paisnan aki. El a cita rapportnan recien di politiconan na Sint Maarten deteni bao sospecha di fraude di eleccion y aceptacion di soborno.

Tambe el a enfatisa e tiroteo di un politico su casa na Sint Maarten y e scandalnan cu ta rondona e politiconan na Aruba.

Van Haasen ta puntra si e Secretario di Estado ta di acuerdo cu bon gobernacion y autosuficiencia economico por ser logra solamente cu un administracion honesto y liber di corupcion.

Adicionalmente, e ta puntra si Hulanda por hunga un rol den monitor e corupcion den e paisnan aki, potencialmente usando criterio for di Transparency Internacional.

Van Haasen a enfatisa cu Hulanda mester cuminsa hunga un rol mas prominente den garantisa e integridad di bon gobernacion.

Gobierno Hulandes kier baha cantidad di studiante internacional y atrae mas negoshi global

(NLTimes) – Plan formal di Gabinete Hulandes pa su termino di cuatro aña ta declara su intencion pa bay dilanti cu politica pa reduci e cantidad di studiante internacional den educacion avansa, despues di critica den pasado di negoshinan multinacional basa na Hulanda.

E companianan pa largo a insisti cu studiante internacional y trahadornan stranhero ta clave pa crecemento y expansion, y importante pa resolve escasez den mercado laboral.

Irespecto e plan, e Gabinete a bisa cu tin meta pa haci Hulanda un di e cinco pais mas economicamente competitivo na mundo, cu un regreso na un clima di negoshi bon regarda.

E Gabinete a reitera e plannan den acuerdo di coalicion anterior, bisando cu kier aborda loke ta yama e "Anglicisacion" di educacion avansa. Den hopi caso, no ta bay permiti pa usa Ingles como idioma di instruccion, "cu excepcion enfoca pa cierto programa cu escasez strategico, manera den ciencia y tecnologia, cu un bista riba circunstancianan regional," e Gabinete a bisa.

E Gabinete ta bisa cu seis studiante stranhero ta inscribi den educacion avansa na Hulanda pa cada studiante Hulandes cu ta drenta educacion avansa den exterior. "E fluho grandi di studiantenan di diploma internacional ta pone presion inaceptable riba vivienda pa studiante, ta causa klasnan sobrepobla y presion halto riba docente. Ademas, preservacion di idioma Hulandes na nos scol y universidadnan ta bao presion," e Gabinete a bisa den su seccion di politica riba inmigracion.

Door di pone culpa pa e problemanan aki riba studiantenan internacional, e reduccion di nan cifra di inscripcion como resultado, Gabinete ta bisa cu ta bay crea ahorro anual "di hasta 293 miyon euro."
Sin elabora di unda e placa di spaar lo bin, Gabinete a bisa cu lo bay dilanti cu e propuesta legislativo pa forsa universidadnan di investigacion y ciencia aplica pa duna mas di nan estudio den idioma Hulandes.

Universidadnan academico ta bay tin habilidad di implementa un capacidad maximo pa algun di su trayectorianan di estudio. E Gabinete tambe kier duna nan poder di emergencia pa limita admision di studiante for di pafo di Area Economico Europeo.

Pa mehora e clima di negoshi pa companianan internacional, Gabinete a priminti pa reduci presion regulatorio y mehora acceso na sitionan manera waf, zona industrial, campus di negoshi, y hub di conocemento na ciudadnan.

"Pa permiti tur region Hulandes florece, gobierno a pone un meta pa su mes pa sigura cu tur provincia Hulandes pertenece na e top 30 region mas competitivo den UE pa 2030, cu seis di nan den top 10," e Gabinete a bisa.

Tambe kier gana confiansa back di lidernan comercial door di organisa un cumbre riba clima di negoshi na Hulanda e herfst aki. "Nos ta bay duna empresarionan un voz, y expresa nos aprecio pa entrepreneurship," e Gabinete a bisa.

Prome minister Schoof: Declaracion di emergencia di asilo ta hustifica

(NLTimes) – Prome minister Dick Schoof a bisa cu ta bay ta un tarea dificil pa hustifica un crisis di asilo. Tin rekisitonan specifico pa declara un crisis asina, manera un force majeure of un guera of desaster natural, pues segun Schoof, "e motivacion ta esencial." A pesar di esaki, e tin confiansa cu Gabinete ta bay por bay Raad van State cu un argumento bon funda, cu despues ta bay husga si e ley di crisis di e Gabinete ta corecto of incorecto.

E prome minister a bisa cu e Gabinete mester discuti precisamente con e hustificacion ta bay mustra. Schoof a bisa, "mi ta kere cu e propuesta por soporta critica."

Expertonan tin duda fuerte si e situacion na Hulanda ta hustifica un ley di crisis. Esaki ya tabata solicita na 2022, tempo cu Secretario di Estado pa Asilo e tempo ey, Eric van der Burg a contesta cu esaki ta posible solamente den "situacionnan hopi excepcional."

E Gabinete no ta bay declara un crisis di asilo te ora cu Raad van State a dicidi riba e plan. Schoof a reconoce cu esaki usualmente ta tuma "seis pa ocho siman," y propuestanan complica por dura hopi mas largo. Pero en todo casi, si e ta bay pidi pa urgencia y ta spera cu por hacie mas lihe.

Gabinete ainda mester determina na ki momento Hulanda lo surpasa e crisis di asilo cu kier declara, Schoof a bisa. Por ehemplo, no a yega na acuerdo con hopi e escasez den recepcion di solicitante di asilo mester baha pa retira e medidanan di crisis. Por haci acuerdo riba esaki ainda proximo siman ora e Gabinete discuti e plannan den Tweede Kamer.

Pero Schoof a bisa cu e crisis a caba ora ta controlable. "Ora e fluho a baha, y pueblo Hulandes ta sinti cu nan por carg'e atrobe. Y ora acceso na mercado di vivienda, acceso na cuido di salud y educacion a keda normalisa atrobe."

Durante e presentacion di e programa di gobierno di casi 140 pagina, el a admiti cu esaki por ta dificil pa midi. E ley di crisis di asilo, bao cual eventualmente lo acomoda e medidanan di crisis, por tin un duracion maximo di dos aña.

Gabinete ta bay defende e programa di gobierno y e presupuesto pa proximo aña riba diaranson y diahuebs den Tweede Kamer durante e Algemene Beschouwingen, cual ta un debate tradicional den Tweede Kamer despues di Prinsjesdag, cu ta considera e debate mas critico di e aña.

Schoof a bisa cu Hulanda ta bay pidi Union Europeo proximo siman pa retira di su politicanan di migracion por lo pronto. "E Gabinete ta bay manda un solicitud oficial pa Brussels pa e asina-yama opt-out."

E Gabinete ya a anuncia cu ta bay solicita e excepcion lo mas pronto posible. Un opt-out pa Hulanda ta rekeri un amienda na e tratado Europeo, cual ta considera hopi dificil y costa hopi tempo. Cada un di e 27 estado miembro por obstrui esaki.

Director di prison mas grandi di Ecuador asesina

(AFP) - Director di e mayor prison di Ecuador, scenario di rebelion y masacrenan entre presonan, a ser asesina diahuebs ultimo den un atake arma den cayanan di Guayaquil, esaki ta e di dos morto di un persona responsabel di e sistema penitenciario den dies dia, segun autoridadnan a informa.

"Director encarga di e Centro di Privacion di Libertad Masculino Guayas N°1, María Daniela Icaza, a fayece victima di un atentado arma, e organismo encarga di prisonnan (SNAI) a informa.

Guayaquil ta un di e ciudadnan Ecuatoriano mas violento debi na agresion di gruponan narco cu ta bringa pa e rutanan di trafico di droga.

E funcionario a ser ataca na un via cu ta conduci na e zona di Daule, na nort di Guayaquil, y poco despues a muri, ora e tabata na caminda pa hospital, segun SNAI.

Polis "ta den luga cuminsando un investigacion cu lo

permiti localisa e personanan responsabel," e institucion a señala riba e red social "X."

Dia 3 di september, Alex Guevara, director di prison di e provincia Amazonico di Sucumbios (frontera cu Colombia), a muri den un otro atake arma cu a laga herido dos funcionario penitenciario.
Dos siman pasa, dos agentenan di prison di Guayaquil tambe a ser asesina ora nan tabata caminda na nan trabou.

E entidad rector di prison a indica cu durante e atake di diahuebs ultimo "tambe a resulta herido un funcionario di SNAI cu tabata a compaña e director" di e prison, conoci como penitencia di Litoral.

"Nos ta rechasa categoricamente cualkier acto di violencia y nos ta reafirma nos compromiso di garantisa seguridad di tur servidor di e instituto aki," a agrega.

Penitenciaria di Litoral, cual ta ricibi mas di 6.500 preso, ta parti di un complehо grandi di cinco prison. Ta un di e scenarionan mas cruel di enfrentamentonan entre narcotraficantenan cu a laga mas di 460 preso morto for di 2021.

Prison Ecuatoriano, cu a bira centro di operacionnan di crimen, ta bao control di militarnan for di januari, ora presidente Daniel Noboa a declara conflicto arma interno na e pais debi na ola di violencia di narcotraficantenan.

Na e momento ey, e mandatario a desplega militarnan den prisonnan, siman pasa e denomina bloki di seguridad a impedi un atentado cu un drone cu tabatin un bomba. E atake tabata dirigi na e prison di maximo seguridad di la Roca, ubica tambe na Guayaquil, na unda e hefenan di e gruponan criminal y politiconan ta cera.
Na 2023, Ecuador a registra un record di 47 homicidio pa cada 100.000 habitante, compara cu e tasa di 6 asesinato pa cada 100.000 habitante cu tabatin na 2018.

Gobierno di Noboa ta sostene cu debi na su ofensiva contra crimen organisa, e homicidionan a baha.
Entre januari y september di e aña aki a reporta 4.236 asesinato, mientras cu den mesun periodo na 2023 tabatin 5.112, segun Ministerio di Interior.

Forsa di seguridad Panameño a mata dos asaltante cu tabata horta migrantenan

(EFE) – Unidad di forsa special di polis fronteriso Panameño a mata dos delincuente cu tabata horta migrantenan mientras tabata crusa e selva di Darien, e frontera natural entre Panama y Colombia, den nan caminda pa Nort America, e organismo di seguridad a informa diahuebs ultimo.

E suceso a tuma luga diaranson ultimo durante un patruyahe di e agentenan na e sector di e etnia Embera Wounaan, na unda un grupo di personanan "a cuminsa tira ora a scucha e voz di halto," e Servicio Nacional di Frontera (Senafront) a señala den un comunicado.

Den enfrentamento, a resulta morto "un homber cu caracteristica indigena cu tabatin un arma di candela caliber 22," y despues di un reconocemento na e luga y scucha "voznan di auxilio" un otro confrontacion a cuminsa unda otro delincuente a muri y cu tambe tabatin un arma di candela caliber 16.
E accion a produci memey di Operacion 'Sapur 11,' cu

segun e nota, ta parti di e campaña Darien, enfoca den proteccion di migrantenan y prevencion di delitonan na e parti humanitario.
Hortamento di migrantenan den e selva ta algo comun, unda tin relato di esnan cu ta splica con nan a ser horta cu armanan di candela of machete, obligando nan pa keda sunu y den ocasion pa no sconde e placa cu nan tin.

Un di e migrantenan a splica cu april ultimo su grupo a ser intercepta pa un grupo di homber cu cara tapa y cu arma di candela, "nan a pidi 100 dollar pa cada un, y esun cu no duna placa mester entrega e telefon, si no tabata iPhone of si tabata hende muhe mester keda eynan," posiblemente pa abusa di dje.

Mediconan Sin Frontera (MSF) a sigura cu antes cu autoridadnan Panameño a kita nan atencion medico na e pais, nan a atende mas cu 1.300 persona pa violencia sexual na Darien entre april 2021 y januari 2024.

Gobierno nobo di Panama a aplica varios medida pa stop e fluho migratorio na Darien ora ta ser considera como un crisis humanitario, pero tambe di seguridad.

Entre nan ta e instalacion di baricada cu waira na 4.7 kilometer di e Darien, na unda tabatin por lo menos cinco paso no autorisa of 'trocha' pa "canalisa" e fluho di e migrantenan a traves di un "coredor humanitario."

Otro di e medidanan ta e acuerdo cu Merca pa e pais Nort Americano financia e vuelonan di deportacion di migrantenan. Te awor, seis grupo di 30 persona a bay Colombia, y Ecuador, na loke ta uni India cu 130 migrante.

Mexico: Presidente ta pidi cartel di Sinaloa pa actua 'responsablemente' mientras violencia ta aumenta den nort

(AP) — Presidente Mexicano, Andres Manuel Lopez Obrador ayera diabierna a pidi e fraccionnan den guera di cartel di Sinaloa pa actua "responsablemente" pa asina no asesina niun otro hende, despues cu un siman di violencia escalando casi a paralisa capital di estado Sinaloa, Culiacan.

Contestando un periodista si e ta confia cu e cartelnan lo tende di su yamado, Lopez Obrador a bisa: "Semper ta tende di presidente di Mexico."

"Hasta criminalnan?" e periodista a insisti.

"Tur hende, mas si bo tin autoridad moral," e presidente a contesta.

E intercambio diabierna durante sesion di prensa di e presidente mainta ta esun mas recien den un serie di situacion unda Lopez Obrador a bagatelisa enfrentamentonan entre fraccionnan di cartel di Sinaloa.

E presidente, cu ta bandona su cargo dia 30 di september, ripitidamente a nenga di confronta e cartelnan, usando varios hustificacion pa su strategia di "brasa, no bala" ofreciendo oportunidad pa hubentud pa nan no join cartelnan.

E enfrentamentonan mas recien na Culiacan ta e ehempel mas recien di e violencia cu ta continua plagando Mexico, unda cartelnan ta usa formanan cada bes mas sofistica di guera incluyendo bom riba caminda of IED, trencha, vehiculo arma y drone cu ta tira bom.

E cartelnan "mester busca otro manera, pa nan no haci daño na hende inocente... y evita mas perdida di bida," Lopez Obrador a bisa diabierna. "Nan tambe lo mester cuida nan mes y nan famia."

E aumento den violencia tabata spera despues cu Joaquin Guzman Lopez, yiu di ex-lider di cartel di Sinaloa, Joaquin "El Chapo" Guzman, a aterisa cerca di El Paso, Texas, dia 25 di juli riba un avion chikito cu Ismael "El Mayo" Zmabada. Zambada tabata e figura di mayor edad di e cartel y un lider reclusivo. Despues di su aresto el a bisa den un carta circula pa su abogado cu e Guzman jong a secuestr'e y hib'e Merca contra su boluntad.

Awo ta parce di tin un lucha pa poder entre e yiunan di El Chapo, conoci localmente como e "Chapitos", y esnan leal na Zambada.

Te cu diahuebs, autoridadnan estatal a reporta al menos 12 morto, 11 cu herida di bala, 20 reportahe di desaparecido y 31 hortamento di auto. E cifra actual di fatalidad por ta mas halto ya cu e cartelnan hopi biaha ta bay cu nan mesun morto.

Cayanan na Culiacan tabata bashi mientras scol y negoshi a keda cera diabierna y festividadnan di Dia di Independencia Meixcano riba 15 y 16 di september a keda cancela oficialmente pa gobierno local.

Tormenta tropical Ileana ta bay direccion di resortnan di Los Cabos treciendo awasero pisa

(AP) — Autoridadnan den area di Mexico yen di resort di Los Cabos a adverti turista y residente pa keda paden ayera mientras tormenta tropical Ileana a cuminsa bati e tip sur di peninsula di Baja California cu awasero.

Ileana a forma diahuebs cerca di costa Pacifico di Mexico y tabata moviendo nort-nortwest na 11kph, segun Centro Nacional di Horcan Mericano. E ruta pronostica lo hib'e riba of cerca di San Jose del Cabo y Cabo San Lucas.

Ileana tabatin su centro como 90km oost-zuidoost di Cabo San Lucas, e centro a bisa den un conseho diabierna tardi. Biento maximo sosteni tabata na 75kph, y tabata spera cu Ileana lo alcansa e costa den proximo oranan.

Un alerta di tormenta tropical tabata na vigor pa porcionnan di peninsula Baja California, incluyendo Cabo San Lucas y San Jose del Cabo. Pronostico a indica 10 pa 15cm di awasero lo cay cu Ileana, y hasta 30cm tabata posible pa areanan den costa di Michoacan, Colima y Jalisco riba diabierna.

Ta spera cu Ileana lo move door di centro y sur di Golfo di California durante weekend. E awasero pisa ta trece riesgo di inundacion flash y tera los na porcionnan di occidente di Mexico y sur di Baja California.

Proteccion Civil di Los Cabos a emiti un alerta cora pa Los Cabos y La Paz ayera mainta. "Keda completamente paden, no bay pafo te ora autoridadnan conseha, keda consciente di alertanan emiti pa autoridadnan," nan a comparti riba Facebook. Tambe a urgi residentenan pa evita crusa riu y areanan abao unda awa por lastra nan.

Tur scol na Los Cabos tambe tabata suspendi ayera pa motibo di e tormenta.

Oscar Cruces Rodriguez di Proteccion Civil federal Mexicano a bisa den un declaracion cu residentenan mester evita sali di nan cas te ora cu e tormenta pasa, y si residentenan ta den un area den riesgo di inundacion, pa busca shelter temporal.

Autoridadnan a prepara 20 shelter temporal na San Jose del Cabo y Cabo San Lucas, segun Proteccion Civil Los Cabos.

BONDIA ARUBA

2 hende homber acusa di a horta arte di Banksy for di galeria na London

(AP) - Dos hende homber a ser acusa di robo a causa di horta arte di e artista Banksy cu a ser horta for di un galeria na London.

Metropolitan Police Force a bisa diabierna cu Larry Fraser di 47 ana y James Love di 53 aparentemente a bay cu "Girl with Balloon for di Grove Gallery diadomingo anochi.

E sospechosonan a presenta na Wimbledon Magistrates Court riba diahuebs y a duna ordo pa nan permanecedeteni te cu nan proximo audiencia dia 9 di october.

Imagennan di camara di grabacion a demostra un homber cu mascara ta kibra un prota di glas prome cu el a core drenta y coy e arte for di e muray. Polis a bisa cu nan a recupera e arte, cual tin un balor di alrededor di 355,000 dollar. Nada mas a ser horta aparentemente.

E trabao cu a horta ta un di varios version di "Girl with Balloon," un imagen di un mucha cu ta purbando di coy un blaas cora den forma di curason. Originalmente crea riba un muraya na London, e potret a ser reproduci miles di biaha, birando un di Banksy su arte mas conoci.

Francis Ford Coppola ta demanda Variety a causa di articulo acusando mal conducta durante grabacion di 'Megalopolis'

(AP) - Francis Ford Coppola a demanda Variety, bisando cu un storia den juli cu a bisa cu el a maneha un set cu poco profesionalismo yen di impunidad y mshimento ademas di acusacion cu el a purba sunchi actriznan durante e produccion di su pelicula "Megalopolis" ta falso y difamatorio.

E demanda, den cual e ta pidi por lo menos 15 miyon dollar for di e publicacion di entretenimento, a ser entrega na Los Angeles Superior Court diaranson, dos siman prome cu e director su pelicula financia pa su mes lo ser lansa den cinema na Merca.

Den e demanda ta yama e director di "The Godfather" y "Apocalyps Now" un "genio creativo" y ta bisa cu otronan tin "envidia" y pa e motibo aki ta bisa "falsedadnan."

E ta bisa cu Variety su "reporteronan y editornan, scondiendo tras di supuesto fuentenan anonimo, a acusa Coppola di manifesta incompetencia como un director, comportamento no profesional riba set di grabacion di su produccion mas reciente Megalopolis, di crea un tipo di plan pa asina ningun hende involucra den e grabacion por haci un keho di acoso of di otro manera no por entrega un keho y di a duna brasa na actriznan sin blusa bisti na e sitio di grabacion. Cada un di e acusacionnan aki ta falso."
E demanda tambe a nombra e storia su reporteronan Brent Lang y Tatiana Siegel como acusadonan.

Den varios ocasion e ta ripiti cu Variety tabata sea conscientemente publicando falsedad of demostrando falta di consideracion pa e berdad, cual ta imita un standard pa difamacion estableci pa Corte Supremo di Merca.

Un vocero di Variety, Jeffrey Schneider a conta The Associated Press cu "mientras nos no lo duna comentario tocante litigacion activo, nos ta para cu nos reporteronan."

Coppola a bisa den un declaracion diahuebs cu nada den su carera ta compara na e esfuersonan dificil pero victorioso haci pa traha "Megalopolis." "E tabata un colaboracion di centenares di artista, di extranan nan na icononan di cine, kendenan mi semper a duna e gratitud y respet mas profundo," Coppola a bisa. "Pa mira nos esfuerso colectivo ser mancha pa reportahe falso, iresponsabel y sinberguensa ta debastador."

Den e storia publica dia 26 di juli, a haci uso di reportahe anonimo y video di e miembronan di ekipo di grabacion di "Megalopolis" di un escena cu ta tuma luga den club nocturno na Atlanta den februari 2023. E storia a bisa cu Coppola a purba duna sunchi na actriznan y "aparentemente a actua sin impunidad" durante e grabacion. El a bisa cu e pelicula su areglonan financiero ta nifica cu "no tabatin evaluacion tradicional ni tampoco balans na luga."

Den un video, Coppola, cu un trahe blanco bisti, ta cana door di hendenan y aparentemente ta stop na varios muhe hoben pa duna nan sunchi na nan cachete y bisa nan algo den nan horea. Otro video ta mustra su persona ta steun cerca di un muhe cu ta hala y sacudi su cabes.

Tur e muhenan tin blusa bisti, y e storia di Varietya ta menciona e "topless extra's" solamente den referencia na un rapport original tocante e acusacionnan den Guardian.

Den un publicacion cu a surgi mas o menos un siman despues, cual ta menciona solamente de paso den Coppola su demanda, un di e muhenan, Lauren Pagone, a papia cu variety pa ser identifica, bisando cu Coppola a laga su persona "den shock" ora cu el a mishi cune, bras'e y dune sunchi sin su consentimento.

Pagone a bisa cu el a bini dilanti pa motibo cu otro extra, Rayna Menz, a bisa den Variety su publicacion ruman Deadline cu Coppola no a haci nada pa haci su persona of otronan na e grabacion incomfortabel.

Pagona tambe a entrega un demanda contra Coppola na Georgia, acusando cu e trato cu el a ricibi ta agresion civil y violencia civil.

Ora a puntra pa un contesta specifico na e demanda aki, representante di Coppola a bisa cu no lo tin comentario inmediato mas cu e director su declaracion mas amplio.

Ora a puntra tocante e acusacion di mishimento y duna sunchi prome cu a entrega e demanda, Coppola a bisa cu "mi no kier ni papia tocante esey. E ta un perdida di tempo."

Despues den e mesun entrevista, sin ser puntra tocante e topico atrobe, Coppola a bisa "mi ta respeta hende muhe hopi. Semper mi a haci esey. Mi mama a siña'mi, e tabata un poco loco, e tabata bisa 'Francis, manera cu bo haci un avance na un muhe, bo ta faltando e respet.' Pues nunca mi a haci esey."

E demanda tin problema cu un asertacion en particular den un publicacion di Variety unda ta bisa cu Coppola a drenta un escena y a aruina esaki. E demanda ta bisa cu Coppola ta hopi al tanto cu algun angulo di e camara ta inclui su persona y cu e tabata mester a sali den e escena ey toch. "E lector averahe por comprende cu Coppola ta asina bieu cu e no sa con pa dirigi un pelicula mas," e demanda ta declara..

Atletanan di Comite Olimpico Arubano a comparti nan experiencia na evento “Lidera Limitless”

Durante un atardi yen cu inspiracion, conocimento comparti y un publico hoben y dinamico, expertonan den e mundo di liderazgo a tene un evento cu e proposito di amplia riba e topico di “leadership”.

E grupo principal cu a forma parti di e atardi aki ta hoben deportistanan di entre 14 pa 20 aña, unda cu pa e prome mita di e programa a tene un “panel discussion” unda cu dos di e atletanan mas conoci di Comite Olimpico Arubano y Aruba a participa.

Atletanan y Embahadornan di e movemento Olimpico, Kamilah Dammers y Ethan Westera a comparti hopi informacion importante pa nos futuro streanan di deporte, ja cu ambos ademas di ta atletanan di alto rendimento, tambe ta hobennan educa y profesional cu experiencia amplio cu nan ta aplica den nan bida diario como atletanan. Tur hende sigur tin ainda

fresco den memoria weganan Olimpico di Paris2024, unda Kamilah a fungi como hefe de mision pa Aruba y unda Ethan Westera a logra gana e prome diploma Olimpico pa nos pais, un logro historico.

Ademas di Kamilah y Ethan, a conta cu e presencia di COA su comision di atleta, presidi door di un otro di Aruba su atletanan Olimpico esta Monica Pimentel. E la wordo acompaña durante e atardi aki door di su colega den comision y strea hoben den e mundo di natacion, Jaydon Croes. Importante di un evento asina aki sigur ta e interes grandi cu a ser mira, unda cu a conta cu un gran cantidad di hoben deportista cu ta mira e importancia di expande nan conocimento cu lo yuda nan ta mihor atleta y persona. Pa finalisa e atardi, motivational speaker conoci internacional Sr. Allistair McGraw a sera e atardi cu

un presentacion poderoso, cu sigur a laga un impresion riba nos hobennan.

Comite Olimpico Arubano ta felicita e iniciativa aki di ATIA y e hobennan cu a yuda organisa esaki. E importancia di un bon desaroyo di nos atletanan como deportista y como persona ta algo di gran balor, y ta aplaudi e esfuerso pa tuma iniciativa pa organisa e bunita evento aki.

Puerto Rico a derota Aruba 1-0 den Nations League di CONCACAF

E siman aki, seleccion di futbol di Aruba a enfrenta Puerto Rico den Nations League di CONCACAF, unda na final, Aruba a cay venci 1-0.

Despues di prome mita, e partido tabata 0-0. Den segundo mita, L. Antonetti a anota e gol na minuut 73, seyando e victoria pa Puerto Rico.

Cu e perdida aki, Aruba a cay na posicion No. 4 den su grupo (0 punto), tras di lider Haiti (6 punto), cu Puerto Rico na di dos lugar (3 punto) y Sint Maarten na di tres lugar (3 punto).

Haiti te awo a gana dos par-

tido, Puerto Rico un, Sint Maarten un, y Aruba no a gana ningun partido ainda.

Otro luna Aruba lo ta anfitrion di siman tres y cuatro. Aruba lo topa Haiti tur dos wega y Sint Maarten y Puerto Rico lo hunga dos wega tambe.

Departamento di Enseñansa Aruba cu prome encuentro di Alfabetisacion na Papiamento pa aña escolar 2024-2025

Recientemente a tuma luga e prome encuentro di Alfabetisacion na Papiamento pa aña escolar 2024-2025. Aki a cuminsa cu e trayecto di preparacion di e maestronan di klas 2. E trayecto di preparacion ta consisti di 6 encuentro pa ekipa e maestronan debidamente pa sigui cu e implementacion di e maneho nobo den klas 2.

Minister di Enseñansa y Deporte, sr. Endy Croes, a habri e mainta cu un discurso cortico dirigi na e maestronan na unda a para keto na e importancia pa muchanan haya educacion y di por lesa y skirbi na nan idioma materno Papiamento. Minister a pone enfasis ariba e echo cu varios estudio mundialmente ta indica cu ora un mucha haya educacion den su propio idioma el o por expresa su mes miho y cu esaki lo tin impacto positivo ariba nan experiencia academico. Minister a menciona cu durante e prome siman di aña escolar 2024-2025 el a bishita varios scol basico y cu e por a nota un diferencia grandi den klas, caminda mas mucha ta participa activamente durante di les.

Departamento di Enseñansa Aruba (DEA) a duna un presentacion den cual a repasa e trabounan di e ultimo añanan. A splica e proceso cu a cuminsa cu e proyecto piloto Scol Multilingual (PSML) na 2009 na Colegio San Hose y Colegio Conrado Coronel. Di loke a siña di PSML a traha un plan di implementacion pa e metanan nucleo di Enseñansa Primario cu a yama e plan Scol Arubano Multilingual (SAM).

A base di e data y experiencia colecta durante e periodo 2009-2024 y e maneho integral di idioma den enseñansa, gobierno a dicidi pa start cu e metanan nucleo di Papiamento y Hulandes. Esaki ta e implementacion di siña lesa y skirbi na Papiamento y Hulandes duna den un forma cu ta pas cu e contexto di Aruba.

E maestronan di e dos scolnan piloto (PSML) tambe tabata presente pa duna sosten na e maestronan di klas 2 cu lo inicia cu e trayecto di preparacion.

Por ultimo DEA a duna un splicacion tocante e plan di prepracion, professionalisacion y guia cu lo ofrece e maestronan di klas 2.

Linguista dr. Joyce Pereira, kende semper a boga pa e balor di nos idioma Papiamento y su importancia den Enseñansa na Aruba, a duna un presentacion titula: "E importancia di Papiamento pa desaroyo general di e mucha biba na Aruba".

Durante su presentacion dr. Pereira a trece dilanti cu ta exisiti documento importante di UNESCO caminda ta enfatisa algun mensahe clave encuanto e importancia di enseñansa pa cu e bienestar di mucha e.o. cu mucha mester haya enseñansa den e idioma cu e ta comprونde, uza un idioma cu e mucha no ta tende pafo di scol ta stroba e mucha su siñamento y cu por lo menos 6 aña di enseñansa den idioma materno ta importante.

Dr. Pereira a papia tambe di e realidad di nos enseñansa y a remarca cu basa riba documento y estudio di UNESCO, nos enseñansa no ta autentico y no ta basa riba necesidad of realidad di Aruba. Alabes el a trece padilanti cu nos enseñansa no ta dirigi riba nos alumnonan y ta contra derecho di mucha.

Dr. Pereira a papia tocante e importancia di idioma materno y cu idioma ta e aspecto di mas importante cu ta determina nos como hende; niun idioma no ta miho, mas bunita of mas importante cu otro. Pa cada pueblo su idioma ta un tesoro bibo masha grandi y cu ta via su idioma un pueblo ta pasa conocemento, historia y cultura di un generacion pa otro y si un idioma muri, ta henter un cultura, historia y herencia ta bay perdi.

A finalisa e promer encuentro cu ehercicio activo na unda e maestronan a conecta cu otro y a crea diferente Comunidad Professional di Siñamento (CPS). Cada CPS ta enfoca riba diferente area specifico cu ta di importancia pa su participantenan. En total a forma cinco CPS. Durante e encuentronan venidero lo sigui traha den CPS pa prepara pa asina sigui cu e implementacion di siña lesa y scirbi na Papiamento den klas 2.

E siguiente encuentronan di preparacion mensual lo tuma luga dia 14 di october 2024, 25 di november 2024, 27 di januari 2025, 31 di maart 2025 y 19 di mei 2025. Cada encuentro lo tuma luga bou guia di Departamento di Enseñansa Aruba (DEA) den operacion estrecho cu Centro di Desaroyo Profesional Continuo (CDPC) di Instituto Pedagogico Arubano (IPA).

DEA ta gradici e diferente facilitadornan di Dienst Publike Scholen (DPS), Stichting Katholiek Onderwijs Aruba (SKOA) y CDPC pa nan aporte na e proceso di e promer encuentro pa e aña escolar aki y alabes DEA kier a yama danki na tur persona cu di un manera of otro a duna sosten na e encuentro.

Pa mas informacion relaciona cu Enseñansa na Aruba por acudi na nos website www.ea.aw.
Tambe por sigui nos den social media via nos facebook y instagram pages @educationaruba pa keda na altura di tur informacion.

A gradua di Universidad di Aruba, Michella van Loon

Dia 6 di September 2024, a gradua na e Facultad di Ley na Universidad di Aruba, Michella van Loon.

El a gradua defendiendo su tesis titula:
"De implementatie van het Verdrag van Istanbul in Aruba. "

Miembronan di e comision di examen tabata:
mr.dr. Ruth Bonnevalle-Kok
mr. Abida Abarkan
mr. Nicole Hoevertsz

Universidad di Aruba ta felicita Michella van Loon cu su logro.

Impacto di COVID-19 riba Aruba su Produccion di Cuminda

Dia 30 di augustus, Alejandra Moreno Ramírez a presenta su tesis titula " The Effects of the COVID-19 Pandemic on Aruba's Food Production," cu ta ofrece informacion valioso riba con e pandemia mundial a influencia e siguridad alimentario na e isla.

E investigacion a examina con inseguridad alimentario a empeora rond mundo durante e pandemia di COVID-19, hasta den e economia chikito di e islanan manera Aruba.

Basa riba revisionnan bibliografico, contesta na encuestanan di e Programa Mundial di Alimento (PMA) y entrevistanan cu interesadonan local, e estudio ta revela con e poblacion di Aruba a adapta na un cadena di suministro di cuminda interumpi. A descubri algo importante durante di e investigashon. Esey ta e reaccion riba e crisis.
Hopi Arubano a cuminsa cultiva nan propio cuminda, apesar di e condicionnan ambiental desafiante di e isla pa agricultura. Mientras cu e produccion local di cuminda a aumenta, E estudio ta destaca tambe cu e seguridad alimentario general di Aruba ta keda mantene principalmente pa medio di su poder di compra.

E isla ta depende hopi di importacion di cuminda, loke ta haci factornan economico un elemento clave di su resiliencia. Investigacion tambe a trece dilanti e importancia di busca solucionnan tecnologico pa haci produccion local di cuminda sostenibel.

"E investigacion aki ta mustra cu, aunke Aruba a reacciona di manera creativo cu e recurso cu e tin durante e

crisis, e yabi di siguridad alimentario a largo plaso ta innovacion y inversion den agricultura sostenibel", Alejandra a splica.

Pa mas informacion tocante e investigacion, comunica cu SISSTEM riba stem@ua.aw

Thico; e prome esclavo conoci cu a para pa su libertad na Aruba

Awe dia 16 di september Thico, un esclavo di Aruba, a wordo conmemora durante di e proyecto Caquetio, Africano, Europeano: Nos tur ta un famia cu a tuma luga na Club Kibrahacha 60+, Archivo Nacional y Museo Archeologico.

Thico tabata e prome esclavo na Aruba cu a para pa su libertad segun e buki di historia De Geschiedenis van Aruba tot 1816 scirbi pa señor Adi Martis. Thico su acto di protesta a tuma luga den e aña 1795, hopi prome cu e esclavo popularisa Virginia kende a nace 47 aña despues.

Thico tabata un esclavo di e commandeur Bochard Specht kende tabata e commander na Aruba di 1792 te 1797 e tempo cu el a bira malo. Thico a wordo poni den (hand)boei y manda Corsou. Den e journal di e gobernador di dia 16 di september 1795 ta scirbi cu Thico lo wordo sera te ora cu e wordo bendi na un otro doño pafo di Corsou. El a wordo castiga pasobra commandeur Bochard Specht a consider'e di tin e audacia y frescura pa para pa su libertad. Awendia nos lo bisa cu el a demonstra curashi y cu e tabata asertivo.

Thico a para pa su libertad na Aruba un dos luna prome cu Tula y Carpata a para pa libertad na Corsou. E carta di Bochard Specht na e Gobernador Johannes Abrahamszoon de Veer tabata di 17 di juni 1795 y Tula y Carpata a cuminsa nan lucha dia 17 di augustus 1795.

Bishita Archivo Naional pa mira e bunita pinturanan di algun di nos adulto mayor cu ta comunica cu nos nan pensamento y sintimento en relacion cu sclavitud.

Haya sa mas di Aruba su historia di sclavitud y encontra Lilly Peterson den bario cu su proyecto Caquetio, Africano, Europeano: Nos tur ta un famia.

Keda den contacto cu nos via: Facebook Nos tur ta un famia, WhatsApp 748 9441 y E-mail nosturtaunfamia@gmail.com

Iniciativa di e Islanan pa Restaura e Rifnan di Coral

Tur e seis islanan – Aruba, Boneiro, Corsou, Saba, St. Eustatius y St. Maarten a tuma medidanan unico y proactivo pa atende cu e retonan cu nan rifnan ta enfrentando. E esfuersonan di restauracion door di e organisacionnan local di corservacion di naturalesa a keda presenta durante e Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA) Workshop di Restauracion di Rif recien y nan ta critico pa sigura salud y duracion di bida di e tesornan di bou awa aki pa hopi aña mas.

Aruba: Construyendo un Futuro pa e Rifnan di Coral
E esfuersonan di restauracion di rif di Aruba ta wordo lidera pa Aruba Conservation Foundation (ACF), cu ta trahando activamente pa rebiba y sostene e ecosisteman di coral di e isla. Un di e iniciativanan principal ta e proyecto nobo "Turning the Tide", financia pa RESEMBID den colaboracion cu Wageningen University & Research. E proyecto ta uzando rif artificial cu ta poni na 3 diferente luga den fondo di lama di Parke Marino Aruba. E rifnan artificial ta recrea e structura dimensional cu e speransa cu esaki lo por yuda recupera e especienan herbivoro principal. ACF tambe ta haya sosten di e trabou di ScubbleBubbles y University of Aruba, cu ta mantene guarderia di coral y ta haci limpiesa regular di beach y rif. Tambe tin un trabou nobo excitante cu nan colaboracion cu Metabolic Foundation pa traha un mapa di e fondo di lama.

Boneiro: Un Lider Global den Preservacion di Rif
STINAPA Bonaire a implementa un di e sistemanan di area marino proteha (MPA) di mas excitoso di Caribe, cu tabata crucial den preserva su rifnan di coral. Ademas, Reef Renewal Foundation Bonaire (RBFB) ta na prome luga den e esfuersonan di restauracion, estableciendo guarderia di coral cu ta entre e mas avansanan den e region. Ademas di planta miles di coral tur aña, RBFB ta mehora e diversidad genetico di e especienan vulnerabel via nan programa di cria coral. Partnershipnan adicional cu partnernan internacional ta mehora diversidad genetico di e especienan vulnerabel via nan programa di cria coral. Ademas di e partnershipnan cu partnernan manera STINAPA Bonaire, Wageningen University and Research, Florida State University y Rasster Lab, e organisacion local di conservacion di naturalesa a logra integra monitor basa riba ciencia den su esfuersonan di maneho, loke a haci e organisacion aki un lider den e area di conservacion di coral. Blijdorp (RoffaReefs)ta investigando formanan nobo inovativo pa mehora e poblacionnan di pisca local y e proyecto aki ta cofinancia pa WWF-NL.

Corsu: Acercamento Inovativ pa Restauracion di Rif
E actividadnan di Corsou pa restauracion di rif ta wordo conduci pa un combinacion di investigacion cientifico y participacion di comunidad. Carmabi Foundation, den colaboracion cu Curaçao Marine Park, Reef Renewal Curaçao y Branch Coral Foundation ta pionero di diferente tecnica inovativo den restauracion di coral, incluyendo microfragmentacion y uzo di substrato diseña pa mehora crecemento di coral. E tecnicanan aki a ser desaroya den colaboracion cu expertonan internacional, incluyendo investigadonan di SECORE International y University of Miami. E esfuersonan di restauracion di Corsou tambe ta involucra dive-shops local manera Ocean Encounters y Dive Division, cu ta contribui na e esfuersonan di planta y monitor e salud di e rifnan. Programanan di educacion publico y di divulgacion, cu sosten di organisacionnan local di conservacion di naturalesa y di University of Curaçao ta esencial pa promove un cultura di custodia marino entre residentenan y bishitantenan.

Saba: Proteha e "Reina Incontamina"
Saba Conservation Foundation ta maneha Saba Marine Park y Saba Bank, cu a yuda mantene e integridad di e ecosistema marino di e isla. Iniciativanan pa restauracion di coral na Saba ta wordo apoya pa partnership cu universidadnan manera Wageningen University & Research and Van Hall Larenstein University of Applied Science, y e proyecto di restauracion di coral di e gobierno Hulandes, Nature and Environmental Policy Plan (NEPP). E esfuersonan aki ta enfoca riba establecimento di guarderia di coral pa multiplica especie di coral menasa, y tambe investigacion di vanguardia riba restauracion di herbivoronan, por ehempel e Diadema II project cu ta traha pa compronde recuperacion y restauracion di e poblacionnan di Diadema antillarum. SCF tambe ta colabora cu operadonan di dive shop local, manera SeaSaba, pa involucra e comunidad den actividadnan di monitor y restauracion di rif, asegurando cu e rifnan di Saba ta keda virgen y bibo.

St. Eustatius: Rebibando Rif di Coral Mediante Participacion di Comunidad
St. Eustatius a participa activamente den restauracion di rif door di e trabou di St. Eustatius National Parks Foundation (STENAPA). STENAPA su proyecto di restauracion di coral den pasado a enfoca riba cultiva y planta coral STENAPA awor ta enfoca riba restauracion di herbivoro cu su proyecto NEPP Coral Reef Restoration. Statia a experencia un bahada for di 25% di cobertura di coral duro na menos cu 2.5% den e ultimo 20 añanan. Awor aki, e rifnan ta domina pa macroalgas cu ta competi cu coral pa e espacio riba rif y ta preveni larva di coral keda. Traha poblacion di herbivoronan clave manera bushi di lama di spina largo Diadema antillarum be ACF ta tambe di sumo importancia pa duna e coral espacio pa y crese. E proyecto di restauracion aki ta wordo ehecuta den colaboracion cu profesionalnan di restauracion y investigadonan y den futuro lo inclui otro herbivoro complementario. Actualmente STENAPA a cambia su enfoke cu e Proyecto di Restaurashon di Rif di Coral di NEPP cu ta den curso pa e cultivacion y liberacion di herbivoro principal manera Diadema antillarium.

E herbivornan aki ta pastorea riba e rifnan y consecuentemente ta baha e cobertura di alga riba e rifnan, liberando un espacio crusial pa e recrutanan di coral keda. E cobertura di coral mester mehora riba e rifnan despues di un caida drastico di 25% na 1% den e 20 añanan entre 1999 y 2001. Envolvimento di comunidad ta un pilar fundamental di e strategia di restauracion di Statia, cu scolnan local y boluntarionan cu ta siña di e actividadnan di conservacion di rif. E programa educativo organisa pa STENAPA tin como meta pa construi capacidad local pa maneho di coral a largo plaso y promove un conexion profundo entre e comunidad y nan medio ambiente marino.

St. Maarten: Esfuersonan Colaborativo pa Recuperacion di Rif
Na St. Maarten, Nature Foundation St. Maarten ta hunga un papel importante den restauracion di rif di coral, colaborando cu partnernan local y internacional pa mehora nan esfuersonan. E fundacion a establece guarderia di coral rond di e isla, cu un enfoke particular riba restauracion di poblacion di coral di eekhorn y staghorn.

E esfuersonan aki ta ser sosteni pa partnership cu St. Maarten Nature Reserve, EPIC (Environmental Protection in the Caribbean), institucion academico manera University of St. Martin y University of the Virgin Islands. Nature Foundation tambe ta traha estrechamente cu empresanan local, incluyendo centronan di centronan di dive manera Dive Sint Maarten, pa involucra nan den esfuerso pa planta y monitor coral. Campañanan di educacion y informacion publico, cu e partnershipnan aki ta sostene tin como meta aumenta conciencia di importancia di e rifnan di coral y anima e habitantenan y e turistanan pa practicanan sostenibel.

Frente Uni pa Restauracion di Rif

Coral reef ta enfrenta varios menasa serio, for di cambio di klima, especie invasivo, polucion te sobresalvamento. Proteccion di e rifnan aki mester bay mas leu cu solamente restauracion, ya cu trata e problemanan aki hunto cu esfuersonan continuo lo ta esencial pa proteha completamente e ecosisteman vital aki.

Durante e DCNA workshop aki a sali na cla cu tin necesidad pa mehora colaboracion y comparticion di conocemento entre e islanan. Trahando hunto nos por haci uso di e poder di nos expertonan local pa eleva proyectonan riba e islanan. DCNAta explorando e siguiente pasonan pa facilita esaki ainda mas, por ehempel, e establece e Programa di Conservacion y Restauracion di Habitat Clave cu lo abarca tur e seis islanan y lo inclui habitatnan di rif di coral.

E workshop aki a wordo financia pa Ministerio di Agricultura, Naturalesa y Calidad di Alimento (LNV) y cu sosten di Dutch Postcode Lottery.

Accidente pa falta di preferencia na e crusada Caya Frere Alexius cu Frere Vicentius

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente na e crusada Caya Frere Alexius cu Frere Vicentius, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda cu e chauffeur di un Nissan Sentra bayendo zuid den Caya Frere Alexius no a para pa duna preferencia na e pick-up cu tabata bini na su man drechi. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Accidente pa falta di preferencia na e rotonde chikito banda di Citgo Sasaki

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente na rotonde chikito banda di Citgo Sasaki, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente pa falta di preferencia entre un Nissan Note y un pick-up. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Auto a bolter na rotonde Sasaki

Diahuebs madruga a drenta informe di un accidente cu hende herida na e rotonde Sasaki, mesora a dirigi tanto polis como ambulans na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu e chauffeur biniendo for di Palm Beach den un Chevrolet Equinox a lubida cu e ta yegando e rotonde y a bay cu velocidad dal e muraya di e rotonde bolter y cay bek riba su wielnan. Debi na e impacto e chauffeur a resulta herida, na yegada di e ambulans nan a atende e chauffeur na e sitio mes.

Polisnan a bay na Caya Frere Paulino pa un problema entre bisiñanan

Diaranson atardi a drenta informe di cu lo tin un problema entre bisiñanan na Caya Frere Paulino, mesora a dirigi patruyanan na e sitio.

Na yegada di e patruyanan nan a haya nan mes ta intermedia entre nan diferencianan y despues di basta papiamento polisnan a logra calma e situacion y a trece un pas temporal na e problema.

Chauffeur no a regula su velocidad ni a mantene distancia y a bay dal tras di e auto su dilanti na rotonde Las Americas

Diaranson mainta a drenta informe di un accidente na e rotonde Las Americas, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un caso unda un chauffeur no a regula su velocidad ni a mantene distancia a bay dal tras di e auto su dilanti. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

ELMARNV a bin logra descubri cu ta yuwana ta causa e interupcionnan di coriente na Savaneta

Despues di varios dia cu problema cu ta bay na Savaneta diaranson mainta e electricistanan di ELMARNV a bin logra descubri kiko ta causa e fayo di cu coriente ta bay na Savaneta.

Ta trata aki di yuwananan ta causa un corto circuito y cu e coriente ta bay.

Polis a bay interveni den un benta di auto unda e cumprado no ta paga

Diaranson mainta a drenta informe di cu un dama cu a bende su auto pero awor e cumprado no kier paga y a dama a bay na e adres di e cumprado y ta spera cos por escala y a pidi intermediacion policial na Tarabana, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un Ford Ecosport cu lo a ser bendi pero e cumprador no ta cumpli. Despues di basta rato ta papia a logra resolve e problema y polis por a sigui cu su patruya.

Polis y ambulance a bay pa un accidente riba E.J.”Watty” Vos blvd

Diaranson atardi a drenta informe di un accidente riba E.J. “Watty” Vos blvd., mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un chauffeur no a regula su velocidad ni a mantene distancia a djis touch cu e auto su dilanti. Como cu den e auto dilanti tabata tin un baby a pidi pa ambulans djis bin controla e baby.

Na yegada di e rapid responder di ambulans a revisa e baby pero no tabata necesario pa hib’e hospital

Kiwanis Club of Aruba cu un gala caritativo anual inspira pa “Bridgerton”

Miembronan di Kiwanis Club of Aruba (KCA) ta druk preparando pa e Charity Gala di 2024 cu un tema inspira pa “Bridgerton” cu lo bay tuma lugar diabierna 5 di oktober 2024 november na Renaissance Convention Center.

Musiconan confirma un biaha mas ta e bandanan mas popular di Aruba: Buleria, ‘N Fuzion y Tsunami. E maestro di ceremonia ta den man di DJ Metropolis. E ballroom lo ta transforma completamente den e Regency Period, un periodo durante añanan 1800.

Por disfruta di un snackbuffet, open bar pa biña, spirits, craft beer y cocktails. E fiesta aki ta e oportunidad mas grandi di KCA pa recauda fondo, pa asina por sostene diferente fundacionnan y proyectonan cu ta conta riba KCA anualmente, manera Fundacion Ban Uni Man pa Cria
Nos Muchanan, Fundacion Pa Nos Muchanan, Back to School, Kiwanis One day, Pasco den bo Bario,Traffic Awareness Campaign, Clint Whitfield Outstanding Students Award y e Panda Book.

Ebby Schwengle, president di e commission fiho di “Charity Gala” ta menciona cu “nos charity gala semper ta un exito rotundo danki na e esfuerso di Aruba su comercio pero tambe personanan individual cu ta opta pa haci un aporte. E gala aki ta e oportunidad perfecto pa comunidad di Aruba disfruta di un gala sumamente elegante, bisti den tema of den gala attire, bailando na e ritmo di nos miho bandanan, cu un tremendo snackbuffet y bebidanan di premium calidad, mientrastanto e net proceeds di cada ticket bendi lo bay directamente n proyectonan y fundacionan sostene door di KCA.

Comunidad por conta cu e fondonan genera ta wordo aloca unda ta prudente y unda ta necesario, pasobra tur proyecto y donacion semper ta pasa un screening extensivo di e club.”, Ebby ta clausura.

KCA kier gradici unabes mas nos socionan annual cu ta patronisa na e exito di e evento aki, es ta: Divino, Hodgson Trading, Cava y Bodegas Papiamento. E aña aki, pa prome vez, Bersah Aruba lo ta presente pa presenta nan nan linea di biña nobo. Tambe pa e parti di set-up y decoracion, nos kier extende un danki di curason na Elite Productions y House of Mosaic cu ta yudando nos enormemente pa e ballroom di Renaissance keda sumamente decadente! E gala caritativo ta bay tuma lugar dia 5 di oktober 2024 na Renaissance Convention Center, di 8:30pm pa 1:30am. Pa tickets, cu ta AWG 450 pa pareha, por acerca cualquier miembro di KCA of via https://www.kiwanisclubofaruba.com.

Kiwanis Club of Aruba ta existi desde 21 di november 1964 y tin como meta principal pa mehora e bida di muchanan na Aruba. Esaki ta wordo realisa door di organisa diferente proyecto pa recauda fondo trabounan boluntario y proyectonan di concientisacion. Pa mas informacion tocante Kiwanis Club of Aruba por fabor bishita https://www.kiwanisclubofaruba.com of nos pagina riba Facebook.

Resultado Sorteo
September 13

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
1803	9514	7922	6372
1872	3998	SUPER5	4286
7608	4951	-	4002

	MERDIA	ANOCHI
CATOCHI	Sorteo # 4387	Sorteo # 8346
	4454	3439
	2962	1629
	1138	9725
MULTI-X	X2	FP
BIG 4	Sorteo # 4387	Sorteo # 7390
	7508	3640
MULTI-X	FP	X2
1OFF	Sorteo # 2443	Sorteo # 2095
	6680	3744
ZODIAC	Sorteo # 4387	Sorteo # 6149
	6126	2668
	Tauro	Libra
LUCKY 3	Sorteo # 1261	Sorteo # 1079
	008	840
MULTI-X	FP	X2

LOTTO 5

Sorteo #		Joker Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
0	x Match 4+	100.000,-
0	x Match 4	
0	x Afl. 12,00	

LOTTO DI DIA 07-10-12-24-26

Sorteo # 6593		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	150.000,-
7	x Match 4	
260	x Afl 8,00	

MINI MEGA 09-13-16-23

Sorteo # 1697		Mega Ball 14
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
1	x match 4	270.000,-
3	x Afl. 500,00	
55	x Afl 50.00	
54	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 370.000,-**

WEGA DI NUMBER KORSOU
Sorteo #

Rosario Bibo dialuna 16 di september na Alto Vista

Dialuna awo 16 di september lo tin otro Rosario Bibo na Kapel di Alto Vista cuminsando pa 7or y mey di anochi.

Comision organisado ta invita hoben y adulto pa bin resa hunto pa diferente intencion. Cada persona por presenta su intencion personal y tambe lo resa pa algun intencion general manera pa felicidad den pa cada hogar na Aruba, pa tur hoben haya bon guia na cas di nan mayornan, pa e maestronan yuda tur mucha, grandi y chikito, den nan enseñanza na scol.

Lo resa pa tur enfermo, adulto mayor, esnan cu limitacion fisico of mental pa nan no perde speransa y acepta Dios su santa boluntad.

Un y tur ta keda invita pa asisti na e Rosario Bibo dialuna awo, 16 di september na kapel di Alto Vista pa 7or y mey di anochi.

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Oduber	San Lucas
Tel. 582 1780	Tel. 584 5119
EMERGENCIA	911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Disfruta y siña mas di monumentonan di Aruba tambe na MANA

Stichting Monumentenfonds Aruba (SMFA) ta lidera y organisa diferente evento pa duna atencion na e Dia Internacional di Monumento riba 15 di september. Museo Arqueologico Nacional Aruba - MANA tambe ta un di e 13 monumentonan cu ta habri pa publico diadomingo awor di 10'or di mainta pa 3'or di atardi.

Na MANA tambe participantenan di scol basico por haya nan stempel den nan paspoort cultural. Na fin di dia dilanti Postkantoor na Playa lo saca ganador di e 'recorido monumental'.

Edificionan historico cu ta forma parti di MANA a ser declara monumento protegi legalmente na 2010. Cada un tin su historia cultural, beyesa y arkitectura. Presente lo ta dos nieto di Dundun Ecury cu lo comparti nan recuerdonan di nan grandinan y di e diferente edificionan. Unicamente diadomingo awor e prome piso di Cas Dundun ta habri pa publico. Sera conoci cu Cas di Mamachi, Cas Dundun cu su balcon impresionante y tambe e cambernan di drumi di entre otro Boy y Nicky Ecury.

Bishitantenan por mira e documentario cortico "Dada Picus", produci door di Rebecca Roos Productions y co-financia pa UNOCA. Dada Picus a traha diferente monumento na Aruba y ta ser reconoci como arkitecto cu un estilo unico.

Arkeologo Raymundo Dijkhoff lo duna un charla cortico di e monumentonan arkeologico terestre y subaquatico. Lo tin dos momento pa asisti na e presentacion interesante aki cu ta 11'or di mainta y 1'or di merdia.

Manera semper MANA ta duna oportunidad pa recauda fondo pa un bon causa. E biaha aki grupo "Hunto mane un famia" lo percura pa e bar y cushina. Lo ofrece entre otro un festival di sopi, snack crioyo, popcorn y dushi juice di lamunchi. Adicional nan lo tin actividadnan divertido pa mucha manera pintamento di cara, "sensory box" y mas.

SMFA ta percura pa dushi ambiente cu diferente banda tipico cu lo toca riba e plenchi dilanti di MANA y nos bisiña Monumentenburo cu tambe lo ta habri. Asina bishitantenan por pasa akinan di biaha. Hasi bon uzo di e oportunidad unico aki pa sera conoci di mas cerca cu 13 monumento na Playa y pasa un dushi rato cu famia y amigonan.

Pa mas informacion consulta website, FaceBook of Instragram di Stichting Monumenten Fonds Aruba.

Pronostico di tempo

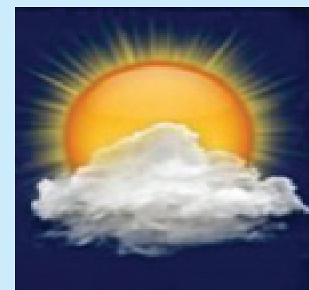
Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubia y generalmente seco
Den marduga y mañan: temporalmente hopi nubia cu un awasero local

Temperatura maximo 34 grado Celsius
Temperatura minimo 28 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 35 pa 42 grado Celsius
Uv index: 12

Bahada di solo : 6:42pm
Subida di solo : 6:29am

Biento:
Modera for di direccion generalmente oost; forsa 3 te 4 (12 te 30km/ora, 7 te 16 nudo).
Durante di dia basta fuerte den rafaga;
Forsa 5 (31 te 39km/ora, 17 te 21 nudo)

Situacion general di tempo:

Un disturbio den nivelnan mediano y mas haltu di atmosfera ta creando condicionan leve di instabilidad den region. Esaki lo trece mas humedad y de bes en cuando mas nubia cu por produci algun awasero local. No ta exclui e posibilidad chikito di lamper cu strena.

Condicionnan maritimo/estado di lama:
Na partinan protege di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil, 1 pa 2 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: modera cu olanan alrededor di 3 pa 4 pia.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada.
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima

Sra. Istela Tiel-Bislip
Mihor conocí como "Chichi - Dudu - Mamá Chichi - Stella".
*3 juni 1941 - †9 september 2024

Na nomber di su
Esposo: †Candido Tiel
Yiunan: Nelson y Mirella Tiel-Lopez
Jacqueline y Oscar Britten-Tiel
Sheila Tiel

Manera yiu: Oswald Rosaría

Nieto y nieta nan: Osmar y Carolina Britten-de Souza
Andrea Kock y Nadinio Cairo
Noalý Tiel y Nigel Hart
Oswald Britten

Bisanieto y Bisanieta nan: Diandro - Deanni - Dayviron - Camila Luna y Dariano.
Ruman nan: Mari Ángela - Bislip
† Louis "Buchi" Bislip

Cuña: Soledad Bislip - Ramirez y famia
Swa: Carlos Tiel

Sobrino nan: Danilo Angela
Marcel y Liliana Ángela - García Tovar

Primo y Prima nan stima: Ina Croes y famia, Mario Croes y famia, Mientje y Arie Rasmijn- Croes y famia, Margarita Becker y famia, Teófila "Chichi" Ángela - Maduro
Y demás primo y prima nan.

Su bon bisinja nan: Livia y Ebert Solognier y famia, Lucía Tiel y jiu Raúl Wever, Johnny Quijada y Lisette Danies y famia

Su amistad nan más jega: Mena Dubero y famia,Dominico y Neta Willems y famia

Su ayudante na cas: Carmen Gómez - Moreno y tambe na Amilia Care na Pos Chiquito specialmente Omar.

Su dokter Singh Arana

Demás famia: Tiel - Bislip - Lopez - Britten - Kock - de Souza - Cairo - Maduro - Croes - Ángela - de Windt - Geerman - Dubero - Willems - Dirksz - Wernet y Becker.

Nos ta pidi nos disculpa si den nos momento di tristesa nos por a lubida di menciona un of otro familiar.

Acto di entiero lo tuma lugar Diasabra 14 di September 2024 na Royal Funeral Home di 2 pm pa 4 pm y despues lo sali bai pa santana catolico na Santa Cruz.

Después di entierro nos no ta ricibi bishita di condolencia na cas

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Lo E seka tur lágrima for di nan wowo, I morto lo no eksisti mas: lo no tin nada di rou, nada di yoramento, nada di dolo mas, pasobra tur kos di antes a pasa bai.
Rev. 21:4
Ta anuncia fayecimento di:

Ms. Edith Damus
Born October 7, 1943 - Died August 31, 2024
At the age of 81

Left to mourn:
Lesly Brice and family, Mrs. Gerald Dumay and family, Emmanuel Geneuis and family, Frantz Geneuis and family, Laverture Rejouis and family, Beelly Jourdain and family.

The brothers and sisters of Edith Damus:
Sillia Syllias and family, Sully Jourdain and family, Maignan Syllias and family, Tersilien Syllias and family, Amenie Damus and family.

Friends of Edith Damus:
Ancie Merveille and family, Celia Douglas and family, Patrick Jbart and family, Gislene Paillant and family, Lovana Brice, Jacque Civil and family, Ginette Guerrier and family, Grace, Dermilise, Ivanne Loussaint and family, Viviane Jeanty and family, Milly Schwengle, Madame Alte and family.
Condolences will be held on Friday September 13th 2024 from 7:00pm till 9:00pm at Aurora Funeral Home.

The funeral service will be held on Saturday September 14th 2024 from 2:00pm till 4:00pm at Iglesia Alianza Evangelista, Constantijn Hugenstraat # 17, and from there to the Central Cemetery at Sabana Basora.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada.
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23
Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima

Sra. Florentina M. Dirksz
Cariñosamente yama "Ruby of Bibi"
*15-12-1949 - †08-09-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Elba Altagracia Sanchez Dominguez
*05-09-1959 †31-08-2024

Na nomber di su:
Esposo: † Miguel Arturo Machado Morales
Yiunan: Gabriel Machado Morales y Gretchen Hernandez
Fernando Machado Morales y Andrea Machado
Moises Machado Morales
Cindy Machado Morales y Yefferson Torres
Nieto(a)nan: Mathew Machado Morales
Mia-Victoria Torres
Tata: † Jesus Maria Sanchez
Mama: † Josefa Maria Sanchez
Rumannan na USA/Sto.Domingo: Carmencita Sanchez, †Valentina Sanchez, Rosamaria Sanchez, Anahilda Sanchez, Fausto Sanchez, Josemiguel Sanchez, Fior Sanchez
Sobrino(a)nan USA/Sto.Domingo: Jenny, Iris, Yuderkis, Juan Carlos, Jesus Alfonso, Miguel Angel, Yeury.
Swa y cuñanan USA/Sto.Domingo: Natividad Nuñez Sanchez
Federico Arturo Machado Morales y esposa
Diomedes Arturo Machado Morales y esposa
Rafael Arturo Machado Morales y esposa
Fausto Collado y esposa
Primo(a)nan na USA y Sto Domingo
Amigo y amiganan na Aruba y Sto.Domingo: Doña Carmen, Santoni, Jose, Santo, Lupita, Filomena

Miembro nan di Iglesia Evenezer

Demas famianan: Machado, Morales, Sanchez, Croes, Rondon, Francisco Luna, Torres Agudelo

Despensa nos si den nos tristeza nos por a lubida un of otro persona

Condolencia lo tuma lugar Diabierna 13 di September 2024 na Royal Funeral Home di 7or pm pa 9or pm

Ta invita pa e acto di entiero cu lo tuma lugar Diasabra 14 di September 2024 na Royal Funeral Home for di 9:00 am pa 11:00 am y despues lo Sali bai pa Santana Central na Sabana Basora.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no ta ricibi bishita di condolencia na cas

Wishing you gentle rest,
You shall be remembered
for the good you did.

Cu inmenso dolor na nos curason, nos ta anuncia fayecimento inespera di mi casa, yiu, tata, welo, ruman, primo, swa y omo stima:

Raymond Ponticorvo
*23rd of August 1967 - † 08th of September 2024

Na nomber di / On behalf of:

Su casa / His wife:
Charlotte Ponticorvo-Croes

Su mayornan / His parents
Sabatino (Tino) & Pamela Ponticorvo-Raufman in the USA

Su yiunan / His children:
Melanie
Katyana
Ghislaine (Gigi)
Mescos cu yiu / like a daughter:
Josy Croes

Su nietonan / His grandchildren:
Guellön, Ethan, Zulay, Ava-Lynne

Su ruman y cuña / His brother & sister-in-law:
Adrian & Lon Ponticorvo

Su tantanan / His aunts:
Zobena van Dyne
Jean Raufman
Belzma Afiz
Yasmin Hamid

Su omonan / His uncles:
Mohamed Raufman
Teddy Raufman
Khyume Raufman
Mirza Raufman
Ray Raufman
Mohamed Frezludeen

Su primo & primanan rond mundo/His cousins around the world:
Mandy, Lisa, Karen, Ziad, Duchess, Lyle, Jenny, Sasha, Riley, Andrew, Jasmine, Ray jr, Rosie, Alex, Jared & Grace.

Swa & cuñanan / brothers-in-law & sisters-in-law:
Yolanda 'Greta' Croes & famia
Yvonne Croes & famia
Myriam y Robby Tonk – Croes & famia
Lupina y Anco Ringeling – Croes & famia
Hellen Croes & famia
Ruben Croes & famia
René Jacinto Croes & famia
Jorge Croes & famia
Ricardo 'Joselito' Croes & famia
Edwin 'Randy' Croes & famia
Desirée Croes & famia
Maybelline Croes

Su sobrino y sobrinanan / His nieces and nephews
Lincoln, Ava, Maruschka, Sacha, Xavier, Jean-Paul, Patrick, Johnathan, Vincent, Ivo, Xaviera, Amarantha, Javier, Yestin, Yadin, Amon, Ashton, Jorgenne, Georxinia, Jorgito, Brigitte, Ashmyl, Ashmar, Josy, Solange, Jareth & Tristan.

Su unico iha/ His only godson:
Johnathan Sjiem-Fat

Comer y compernan:
Victor Maduro & Adelita Erasmus
Rene Croes & Maybelline Croes
Myriam & Robby Tonk - Croes

Su amigo y coleganan di trabou hopi yega di Saybolt Aruba N.V., Intertek, Caleb Brett Aruba N. V., Amspec Aruba N. V. y J. Martis Inspection & Other Services VBA.
Amigonan cu a brinda asistencia te na ultimo na Raymond:
Els van Homelen, Vivian Wong, Reggie Havertong & Ruben Croes.

Famianan / Families:
Ponticorvo, Croes, Vrolijk, Dirksz, Raufman, Paraboo, van Dyne, Afiz, Hamid, Frezludeen, Smarius, Laclé, Rojer, Konings, Tonk, Sjiem-Fat, Savage, Ringeling, Rey, v/d Dijs, Hoo, Vermeulen, Ras, Gomez, Zomer, Werleman, Diaz, Tromp.

Ta invita tur amigo, bisiña y conocir pa asisti na e acto di entiero cu lo tuma lugar diasabra 14 di september 2024, pa 4'or di atardi saliendo for di PRAY FUNERAL HOME pa Santana Catolico na Savaneta.

Nos RAYMOND stima lo ta reposa for di 1'or te 4'or di atardi na PRAY Funeral Home na San Nicolas.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida un of otro famia. Nos ta lamenta cu despues di entiero no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

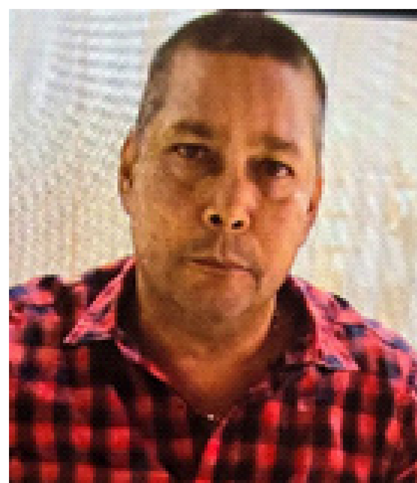
Robert Rubin Quandus
*26-08-1963 - †10-09-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Rosini U. Ras
Mihor conoci como: "Dufy"
*13-09-1964 - †12-09-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Ainda por aplica na tayernan gratis di fundacion CINEARUBA

Inscripcion pa tayer di musica y actuacion ainda posibel. E tayernan ta forma parti di e proyecto TracingRED cu ta un obra auditivo basa riba sclavitud. Participantenan di e tayer di musica lo traha canticanan y efectonan di zonido pa e obra.

Pa e tayer di 'voice acting' participantenan lo siña actuacion vocal y lo participa den e obra auditivo. Tur e tayernan ta gratis sin costo pa e participante. Ambos tayer lo wordo duna pa e specialista den audio y musica señor Adriano Nanof cu tin experiencia riba e tereno di grabacion y mescla di zonido pa pelicula cu ta encera efecto di zonido, zonido ambiente, dialogo y 'scoring'. Adriano tin tambe experiencia riba e tereno di musica di cual e ta responsabel pa tur cancionnan y scoringnan cu ta aparece den e peliculanan di CINEARUBA.

Esaki ta e di dos obra auditivo cu fundacion CINEARUBA ta produciendo. E prome tabata un 'dark comedy' realisa na 2018 di cual e storia tabata di dos señora cu a perde e capitulo final di nan telenovela faborito pa culpa di coriente cu a bay. E obra aki a wordo nomina pa un Gouden C di Cultuurparticipatie na Hulanda. E di dos obra tocante sclavitud lo wordo skirbi pa un grupo di participantenan cu ta formando parti di e tayer di 'script writing' cu ta tumando luga.

Ambos tayer ta pa tanto hoben y adulto. E tayer di musica a cuminsa caba pero ainda por forma parti di e tayer aki. E tayer di actuacion lo cuminsa dialuna 30 di september. E orario pa e tayernan ta di 6'or di atardi pa 8'or di anochi. E tayer di musica tin un duracion di 9 dia y e di actuacion di 18 dia. Pa inscribi na e tayernan por bishita cinearuba.com. Pa mas informacion por manda un email na info@cinearuba.com.

Corte na Congo ta sentencia 3 Mericano y 34 otro cu sentencia di morto pa cargo di intento di golpi di estado

(AP) - Un corte militar na Congo a dicta sentencia di morto diabierna na 37 persona, incluyendo 3 Mericano, despues di condena nan cu cargonan di tuma parti den un intento di golpi di estado.

E acusadonan, mayoria di nan di Congo pero tambe incluyendo un persona Britanico, un Belgico y un Canades, tabatin 5 dia pa apela e veredicto riba acusacionnan cu ta inclui intento di golpi di estado, terorismo y asociacion criminal. Cargo a ser retira contra 14 persona den e caso, cual a cuminsa den juni.

Corte a condena e 37 sospechoso y a impone e "castigo maximo, esun di morto" den e veredicto dicta pa e hues encarga cu e caso, Maj. Freddy Ehuma, na un corte militar den aire liber cu a ser pasa riba television nacional.

Richard Bondo, e abogado cu a defende e 6 stranhero, a bisa cu el a desafia si e castigo di morto por ser actualmente duna na Congo, apesar di a trece esaki back anteriormente e aña aki, el a bisa cu su clientenan tabatin interprete cu no tabata adecua durante e investigacion di e caso. "Nos lo desafia e decision aki den apelacion," Bondo a bisa.
6 persona a ser asesina durante e intento di golpi di estado lidera pa e figura di oposicion poco conoci Christian Malanga den mei contra e palacio presidencial y un aliado cercano di e President Felix Tshisekedi. Malanga a ser fatalmente tira mientras e tabata resisti detencion despues di a live-stream e atake riba su rednan social, e ehercito Congoles a informa.

Malanga su yiu homber di 21 aña Marcel Malanga, cu ta un ciudadano Mericano y dos otro Mericano a ser condena den e atake. Su mama, Brittney Sawyer, a bisa cu su yiu homber ta inocente y simplemente tabata siguiendo ordo di su tata, ken a considera su mes president di un gobierno den exilio.

E otro Mericanonan ta Tyler Thompson Jr, ken a bay Africa for di Utah cu Marcel pa loke su famia a kere ta un vakantie y Benjamin Reuben Zalman-Polun, homber di 36 aña cu aparentemente a conoce Christian Malanga via un compania di mina di oro.

Politiconan Europeo ta bisa cu migracion ta fuera di control pero e cifranan ta conta otro storia

(AP) - Migracion sin autorisacion na paisnan di e Union Europeo a disminui significantemente den e prome 8 luna di e na aki, cu violencia contra migrantenan aumentando y partidonan ultra derechista cu ta campaña politicanan contra inmigracion a mira exito den votacionnan y encuestanan.

Tabatin, sinembargo, un aumento den yegada di migrantenan na Islanan Canario, un archipielago Spaño cerca di e costa Africano cu cada biaha ta ser usa mas como un manera pa yega Europa Continental.

Migracion iregular a domina e eleccion parlamentario Europeo den juni y a influencia a estado recien di e eleccion actual na Alemania, unda un partido ultra derechista a gana pa prome biaha desde di dos Guera Mundial. E gobierno Aleman e siman aki a anuncia cu lo expande control na frontera alrededor di su teritorio despues di atakenan extremista recien.

Apesar di e debatenan, crusamento iregular di e fronteranan na parti sur di Union Europeo, e region cu ta mira e cantidad mas halto di migracion sin autorisacion, a cay cu 35% for di januari te cu augustus, segun e cifranan preliminar mas recien complica pa Nacionnan Uni su organisacion internacional pa migracion.

Casi 115,000 migrante, menos di 0,03% di e poblacion di e Union Europeo, a yega e Union Europeo sin permiso via rutanan Atlantico y Mediteraneo te cu awo, compara cu 176,252 durante e mesun periodo di aña pas, segun Nacionnan Uni. Den contraste, mas di 1 miyon di persona, mayoria di nan persona cu ta huy for di conflicto na Siria, a drenta e Union Europeo den aña 2015.

Data comparti pa Union Europeo su agencia di warda costa y autoridadnan na frontera Frontex ta demostra un moda similar: Crusamento sin autorisacion den e region su frontera na parti sur a cay cu 39% en general e aña aki compara cu aña pasa.

"E emergencia no ta numerico e aña aki, ni tampoco e tabata aña pasa," Flavo di Giacomo, un vocero cu IOM a conta The Associated Press.

Camille Le Coz, director asocia di Migration Policy Institute na Euopa, a bisa cu migracion iregular ta "ricibiendo demasiado atencion compara cu e grandura di e problema y compara cu otro problemanan cu Europa mester atende, manera cambio di clima."

E ruta mas usa pa e migrantenan ta di Nort Africa, nabegando Central Mediterranean direccion pa Italia. Sinembargo 64% migrante menos a desembarca na Italia e aña aki compara cu e mesun periodo den 2023, segun IOM y Frontex su cifranan.

Expertonan ta bisa cu esaki ta un resultado di e accionnan na Tunisia y Libya cu sosten di e Union Europeo, cual tin un costo caro pa e migrantenan, hopi di ken ta sistematicamente reuni y tira den desierto.

Con hopi e moda di disminucion aki lo dura mester ser monitoria ainda. E contrabandistanan semper ta lihe den adapta y haya rutanan nobo cu ta evadi control na frontera. Den parti occidente di Mediteraneo, e di dos ruta mas usa, rednan pa contrabandistanan awo ta usando speedboat como parti di alternativanan mas agresivo pa evita control y bayendo contra islanan cu ta mas leu di e costa Turco, segun e autoridadnan Griego.

Cu e sentimentonan actual anti-inmigracion, Europa su poblacion cu ta keda envehece, tasa di nacemento cu ta keda disminui y escasez di labor, e necesidad pa empleadonan migrante ta keda aumenta pa por sostene pensionnan y mehora crecemento di e economia.

Siempre y cuando e migrantenan tin falta di oportunidad den nan pais, nan exodus lo sigui. Agrega na esaki e instabilidad y conflicto cu ta sigui aumenta den partinan di Africa, Medio Oriente y Asia cu a causa miyones sali for di e paisnan.

"No tin un solucion magico," Le Coz a bisa. "Migrantenan ta carga e peso di tur esaki: nan ta pone nan bida den riesgo, haci trabao na Europa unda nan ta enfrenta status legal cu ta incierto pa añanan largo y nan ta victima y vulnerabel na tur tipo di explotacion."

Mientras cu solucionnan pa termino largo pa combati inmigracion sin autorisacion ta ser implementa, manera programanan di trabao temporario pa migrantenan, falta trabao pa haci.

"Esaki ta un paso den e direccion corecto, pero esaki mester sosode na un escala hopi mas grandi y nan tin mester di e sector priva pa ta mas involucra," Le Coz a declara.

Australia ta kita medaya for di comandantenan militar pa motibo di acusacionnan di crimen di guera na Afganistan

(AP) - Varios comandante militar di Australia cu ta den servicio y cu a retira, su medayanan a ser kita pa motibo di acusacionnan di crimen di guera cometi durante guera di Afganistan, segun minister di Defensa Richard Marles a bisa diahuebs ultimo.

Tene comandantenan responsabel pa supuesto infraccion di forsanan special di Australia entre 2005 y 2016 tabata e recomendacion di Maj. Gen. Paul Brereton, kende a dirigi un investigacion di crimen di guera a conclui cu alrededor di 25 soldaat di Regimento di Comando y Regimento di Servicio Aereo Special (SAS) tabata envolvi den e morto ilegal di 39 Afgano.

"E acusacionnan cu a haci e tema di e Rapport di Brereton ta probablemente e acusacionnan mas serio di crimen di guera di Australia den nos historia," Marles a bisa Parlamento.

Marles a skirbi na comandantenan di e soldaatnan ey tocante e medayanan cu nan a ricibi pa nan servicio durante e tempo cu e crimennan di guera supuestamente a tuma luga. E no a specifica na Parlamento cuanto el a skirbi of identifica nan rangonan, citando preocupacionnan di privacidad.

E kitamento di medayanan a ser condena pa presidente di Asociacion di Servicio Aereo Special di Australia, Martin Hamilton-Smith, como un traicion di e balentia y sacrificio di soldaatnan na Afganistan.

"E decision di gobierno ta ignora e liderazgo balente di e oficialnan hoben aki riba e campo di bataya basa riba acusacionnan no proba den un caminda den un pueblo lehano, sin cu e comandantenan aki tabata sa, un acto ilegitimo cu por a tuma luga durante su mando," Hamilton-Smith a bisa den un declaracion.

Marles a splica despues, cu e medayanan no a ser kita pa motibo di e accionnan di e oficialnan.

"Ningun hende ta sugeri cu nan tabata sa kico a pasa, tabata na altura di dje of no a actua, esey no ta e pregunta," Marles a bisa reporteronan.

E legislador di oposicion Andrew Hastie, ken como kapitan di SAS a dirigi tropanan na Afganistan na 2013, a bisa cu lidernan político di Australia y e herarkia militar tambe mester a tene responsabel pa crimennan di guera.

"Mi ta kere cu nos tropanan a keda desepciona pa un falta di curashi moral cu a subi e cadena di mando te na Canberra, incluyendo e camara aki," Hastie a bisa, referiendo na e Camara di Representantenan.

Hastie no a ser condecora pa su servicio na Afganistan, pues e no tabata entre e oficialnan cu a kita nan medaya.

Mortonan di tifon na Vietnam ta subi na 233 despues di inundacionnan y teranan cu a los

(AP) - E cantidad di morto despues cu e tifon Yagi a dal Vietnam a subi na 233 ayera diabierna, despues cu rescatistanan a recupera mas curpa for di areanan afecta pa inundacionnan y teranan cu a los repentino, segun medionan estatal a informa.

Awa di inundacion causa pa e subida di riu Cora na Hanoi, e capital, a cuminsa baha, pero hopi bario a keda inunda. Expertonan ta pronostica cu esaki lo por dura varios dia prome cu cualkier alivio lo ta na bista.

Tifon Yagi a yega tera diasabra di siman pasa, treciendo awasero pisa cu a causa inundacionnan repentino particularmente den e parti montañoso nort di Vietnam. Den henter e pais, 103 persona ta keda desapareci y mas di 800 a resulta herida.

Mayoria di e mortonan a sosode den e provincia di Lao Cai, unda un inundacion repentino a lastra henter e pueblo di Lang Nu diamars ultimo. Ocho di su habitantenan a keda ileso diabierna mainta, y a bisa otro personanan cu nan a huy prome cu e inundacion, segun e corant estatal VNExpress a informa. Sinembargo, 48 residente di Lang Nu a wordo haya morto, y otro 39 ta perdi ainda.

E camindanan cu ta hiba na Lang Nu a haya hopi daño, haciendo imposibel pa trece ekipo pisa pa esfuersonan di rescate.

Alrededor di 500 persona ta envolvi den e operacion, como tambe cachonan di sniffer, y durante un bishita na e sitio diahuebs, prome minister Pham Minh Chinh a priminti cu nan lo no stop den e buskeda di esnan desapareci.

Kahanan di morto tabata montona cerca di e sitio di calamidad den preparacion pa lo pio, y e residente lokal Tran Thi Ngan a lanta un altar improvisa pa su miembronan di famia perdi. "E ta un desaster," el a bisa VTV news. "E ta e destino cu nos tin ku acepta."

Na Cao Bang, otro provincia nort cu ta frontera cu China, 21 curpa a wordo recupera te cu diabierna, cuater dia despues cu un avalancha a pusha un bus, un auto y varios motocicleta den un riu chikito cu a crece pa e inundacion. Dies persona mas ta keda desapareci.

Expertonan ta señala cu fenomenonan manera Tifon Yagi ta birando mas y mas intenso debi na cambio di clima, ya cu awa cayente di oceano ta duna nan mas energia, causando bientonan mas fuerte y awasero mas severo.

E efectonan di e tifon, esun mas fuerte cu a azota Vietnam den decadanan, tambe a wordo sinti den henter e region, cu inundacion cu a sosode den noord di Thailand, Laos y noordoost di Myanmar.

Na Thailand, a raporta 10 morto pa motibo di inundacion of teranan cu a los, y prome minister Paetongtarn Shintawatra a bula bay nort diabierna pa bishita e ciudad fronteriso di Mae Sai.

Departamento di Prevencion y Mitigacion di Desaster di Thailand a adverti di un riesgo continuo di inundacion repentino den areanan te diaranson proximo, ya cu ta anticipa cu awasero fresco lo hisa mas ainda e nivel di Riu Mekong.

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 14 september 2024 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

De val van het kabinet komt beide partijen goed uit...

Pagina 5

CAft: Eerste uitvoeringsrapport van 2024 voldoet niet volledig aan de afspraken

Pagina 2

Conflict tussen CCA en Arubaanse regering over patiënten

Pagina 5

CAft: Ondanks dat het positieve resultaten toont...

Het eerste uitvoeringsrapport van 2024 voldoet niet volledig aan de afspraken

Vorige maand ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) het uitvoeringsrapport van Aruba dat betrekking heeft op het eerste kwartaal van 2024. Twee weken later gaf het CAft zijn reactie in een brief, beginnend met het feit dat het rapport te laat werd ingediend.

Gezien de indieningsdatum van het uitvoeringsrapport, merkte het CAft op dat "dit drie maanden na de wettelijke deadline van 13 mei 2024 is." In de brief ontving men, naast de reactie van het CAft op het eerste uitvoeringsrapport, ook een gedetailleerde uitleg en een cijfermatige rechtvaardiging met betrekking tot de antwoorden.

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen AWG)[8]

	1e UR 2022	1e UR 2023	1e UR 2024	BW 2024
Baten	**271**	**348**	**411**	**1799**
Directe belastingen	98	116	134	636
Indirecte belastingen	138	173	201	806
Overige baten	35	59	76	356
Lasten	**333**	**352**	**348**	**1628**
Personeelslasten	105	112	111	484
Goederen en diensten	41	45	46	221
Rente	58	61	57	306
Subsidie	49	51	54	246
Overdrachten	37	37	38	179
Bijdragen en afschrijvingen	43	45	42	192
Exploitatieresultaat	**-62**	**-4**	**63**	**170**
Kapitaaldienst				
Kapitaalontvangsten	9	9	12	40
Kapitaaluitgaven	4	5	5	45
Resultaat kapitaaldienst	**5**	**4**	**7**	**-5**
Financieringssaldo land	**-57**	**-**	**70**	**165**

Bron: eerste uitvoeringsrapportages 2022-2024 en BW 2024 van Aruba.

Tabel 2: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG)[10]

	1e UR 2022	1e UR 2023	1e UR 2024	BW 2024
Financieringssaldo land (A)	**-57**	**-**	**70**	**165**
Exploitatie	-62	-4	63	170
Kapitaaldienst	5	4	7	-5
Resultaat entiteiten (B)	**18**	**30**	**62**	**46**
AZV	-8	5	13	27
SVb	5	11	32	53
ATA	13	15	18	0
Serlimar	9	-1	0	0
SEPB	**-0.2**	0	0	0
UA	**-0.3**	0	0.1	-1
Correcties[11]	0	0	-0.2	-33
Collectieve sector (A+B)	**-39**	**30**	**132**	**211**
Tekort/overschot (% bbp)	-0,6	0,4	1,8	2,9
bbp[12]	6.303	6.655	7.284	7.284

Bron: eerste uitvoeringsrapportages 2022-2024 en BW 2024 van Aruba.

In het eerste deel van de brief, getiteld "Evaluatie", merkte het CAft op dat "Aruba goede stappen heeft gezet in het afgelopen jaar door het overschot in hoge mate te gebruiken voor het aflossen van schulden.

Naast de economische groei heeft dit geleid tot een snelle daling van de schuldquote. Zo is de doelstelling van een schuldquote van 70 procent van het BBP tegen 2027 binnen bereik." Het CAft zei te verwachten, op basis van het eerste uitvoeringsrapport van 2024, een beter resultaat te zien voor de collectieve sector dan was begroot.

Daarnaast wordt er opgemerkt dat een deel van de overschotten zou kunnen worden besteed aan extra investeringen. Echter, het CAft merkt op dat er een gebrek is aan een (meerjarig) investeringsplan, waardoor er een risico bestaat dat niet alle geplande investeringen voor dit jaar zullen worden gerealiseerd.

Hoewel het eerste uitvoeringsrapport positieve resultaten toont, stelt het CAft vast dat dit niet voldoet aan de afspraken die met Aruba zijn gemaakt. Bijvoorbeeld, het uitvoeringsrapport geeft alleen informatie over de personeelsuitgaven van het land, wat het voor het CAft onmogelijk maakt om op basis van het uitvoeringsrapport te bepalen of Aruba voldoet aan de norm voor personeelsuitgaven. Daarnaast wordt het uitvoeringsrapport vaak na de wettelijke deadline ingediend. Het CAft merkt op dat tijdige indiening van het uitvoeringsrapport het budgetrecht van het parlement van Aruba versterkt.

Financieringssaldo

Op 18 juli 2024 gaf het CAft advies over de begrotingswijziging (BW) van 2024 voor Aruba. Het CAft constateert dat de fiscale opbrengsten van het land in het eerste kwartaal van 2024 in lijn liggen met de reeds aangepaste BW. Aruba verwacht een financieel saldo van Afl. 211 miljoen aan het einde van 2024, waarvan Afl. 165 miljoen toebehoort aan het land en Afl. 46 miljoen aan andere entiteiten.

Eind maart 2024 bedroeg het overschot van de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV), de Sociale Verzekeringsbank (Svb) en de Aruba Tourism Authority (ATA) in totaal Afl. 63 miljoen. Dit overschot van deze entiteiten is nog niet opgenomen in de BW, zoals het CAft opmerkt. Het CAft verwacht, op basis van het eerste uitvoeringsrapport, dat het financiële saldo van de andere entiteiten van de collectieve sector tegen het einde van 2024 hoger zal zijn dan begroot en verzoekt om dit aan te passen op basis van de meest recente cijfers.

Personeelslasten

Het uitvoeringsrapport, in tegenstelling tot wat is vastgelegd in de LAft, verstrekt alleen informatie over de personeelsuitgaven van het land volgens een strikte definitie. Het CAft kan daarom niet beoordelen hoe de personeelsuitgaven zich ontwikkelen volgens de definitie van de LAft. Het CAft is met Aruba overeengekomen dat vanaf het eerste uitvoeringsrapport van 2024 informatie over personeelsuitgaven in brede zin zal worden opgenomen, maar merkt op dat dit niet is opgenomen in het uitvoeringsrapport.

Schuldquote

De schuld van Aruba bedroeg eind maart 2024 Afl. 5,439 miljoen, wat een daling is van Afl. 322 miljoen in vergelijking met maart 2023. De schuldquote eind maart 2024 bedroeg 75 procent van het bruto binnenlands product (BBP). Dit betekent dat het doel van een schuldquote van 70 procent van het BBP in 2027 haalbaar is.

Investeringen

Aruba heeft de investeringen voor 2024 verhoogd van Afl. 21 miljoen naar Afl. 69 miljoen met de BW. In het eerste kwartaal van 2024 heeft Aruba Afl. 0,7 miljoen geïnvesteerd. Het tekort in de bouwsector door de sterke economische groei vertraagt de aanbestedingsprocessen van door de overheid gefinancierde investeringsprojecten. Het CAft wijst op het risico dat niet alle investeringen dit jaar gerealiseerd zullen worden en beveelt Aruba aan om een meerjarig investeringsplan op te stellen. Het CAft gaf aan bereid te zijn hierover in gesprek te gaan met de minister van Financiën.

Tot slot verzoekt het CAft om het tweede uitvoeringsrapport zo spoedig mogelijk in te dienen en om het begrotingsresultaat van de collectieve sector aan te passen volgens de meest recente realisatiecijfers.
Daarnaast verzoekt het CAft de regering om informatie over personeelsuitgaven in brede zin te delen.

Een van de verdachten van de moord op Sergio Maduro is een bijzondere persoon, volgens advocaat

December vorig jaar was een verdrietige maand voor een Arubaanse familie die een geliefde verloor. Sergio Maduro werd op 24 december 2022 dood aangetroffen langs de weg in Matividiri. In verband met deze zaak gaf de advocaat van een van de verdachten een verklaring aan Bon Dia Aruba.

Volgens een persbericht van het Korps Politie Aruba op 24 december, een tijd waarin mensen kerst vieren, werd het trieste nieuws bekend dat er een man langs de weg was gevonden zonder tekenen van leven. Toen de ambulance arriveerde, kon er niets meer worden gedaan voor de persoon, die op dat moment niet was geïdentificeerd.

Een dag later meldde de politie dat een 44-jarige man, genaamd Sergio Maduro, het dodelijke slachtoffer was van deze zaak, die op dat moment nog werd onderzocht.

Op 14 februari maakten de autoriteiten bekend dat twee verdachten waren gearresteerd: een 37-jarige man genaamd Bryan Jimenez, geboren op Aruba, en een 39-jarige vrouw genaamd Jennifer Gonzalez, eveneens geboren op Aruba en de partner van Maduro.

Afgelopen vrijdag vond de behandeling van deze zaak plaats bij de Rechtbank in Eerste Aanleg, waar beide verdachten voor de rechter verschenen. Nu moet er worden gewacht op het vonnis. Bon Dia Aruba ontving een verklaring van Desiree Croes, de advocaat van Jennifer Gonzalez. Ze gaf aan dat haar cliënt een bijzondere persoon is met een intelligentiequotiënt (IQ) tussen de 50 en 70, met een gemiddelde van 62 volgens de tests die bij haar zijn afgenomen.

Een IQ van 62 komt overeen met het intellect van een kind van 6 jaar en 7 maanden, zoals psychologen aangeven.

Croes vroeg om vrijspraak en om Ontslag van alle rechtsvervolging (OVAR), wat betekent dat zelfs als de persoon schuldig wordt bevonden, ze geen straf zou kunnen krijgen omdat ze niet verantwoordelijk is voor haar daden. "Jennifer's intelligentie is zo laag dat ze niet als een normaal persoon kan worden beschouwd," zei Croes.

In het eerste deel van haar pleidooi vroeg Croes om vrijspraak omdat er volgens haar geen enkel bewijs is dat Jennifer de misdaad heeft gepleegd waarvan ze wordt beschuldigd, namelijk de moord op Maduro. Dit omdat een andere persoon, Bryan, de dader zou zijn volgens Croes.

"Bryan heeft toegegeven dat hij het zelf heeft gedaan en zijn verhaal is dat hij werd gevraagd en betaald om de moord te plegen, maar Jennifer blijft erbij dat ze dit niet heeft gevraagd of iemand heeft betaald om de moord te plegen," aldus Croes.

De Officier van Justitie, die 20 jaar gevangenisstraf eiste voor Jennifer, betoogde echter dat Jennifer Bryan 150 florin had betaald, wat Jennifer zelf ontkent. Volgens haar advocaat was dit geld bedoeld om de schade te vergoeden die haar hond had veroorzaakt aan een bank in Bryan's huis en voor het kopen van eten voor de honden.

De Officier van Justitie voerde ook aan dat Jennifer van plan was 2.000 florin te betalen, zoals Bryan had verklaard. Croes stelde echter dat dit argument zwak was.

Ook is er een getuige die het geld van 150 florin aan Bryan heeft overhandigd, en deze persoon bevestigde Jennifer's versie van het verhaal.

Bryan beweert dat Jennifer hem betaalde om Maduro te vermoorden, maar Croes voerde aan dat om iemand te vragen een moord te plegen en dit te plannen, een bepaald niveau van intelligentie nodig is. "Dit is praktisch onmogelijk voor iemand met het intelligentieniveau van mijn cliënt. Het is alsof je een kind van de eerste klas vraagt een moord te plannen, dat gaat niet," zei Croes.

Bovendien heeft Bryan, die de moord heeft toegegeven, verklaard dat hij lijdt aan een persoonlijkheidsstoornis en bipolair is. Hij beweerde dat hij meerdere persoonlijkheden heeft en vertelde een vriend dat hij al 15 mensen had vermoord, en dat hij een seriemoordenaar is. "Volgens hem zouden al zijn slachtoffers begraven liggen in een gat in het Arikok Nationaal Park, want dat heeft hij ook gezegd."

"Hieruit blijkt dat zijn geest niet gezond is en dat hij in een fantasiewereld leeft. Mijn verdediging is dat Bryan uit zichzelf handelde in zijn eigen realiteit. In zijn gedachten heeft mijn cliënt hem misschien gevraagd de moord te plegen, maar er is geen enkel bewijs dat mijn cliënt dit heeft gedaan," aldus Croes.

In alle gesprekken tussen Jennifer en Bryan is er geen enkel bewijs dat Jennifer Bryan bedankte voor de moord of hem complimenteerde met zijn 'werk'. "Dit bestaat alleen in het hoofd van deze man," benadrukte Croes.
Op dit moment wacht men op het vonnis, dat naar verwachting over drie weken zal worden uitgesproken. Croes hoopt dat de rechter zal inzien dat Jennifer een eenvoudig persoon is, niet in staat om de moord op Maduro te plannen, en dat ze in veel zaken niet normaal reageert.

In haar ogen had Jennifer niet de intelligentie om de moord te plannen of om bepaalde feiten te verbergen, en dit kon op geen enkele manier worden bewezen.

Partido RED Democrático:

"We willen geen AVP of MEP meer in de regering, het is genoeg"

Gisteren hield de Partido RED Democrático een persconferentie waarin zij enkele punten naar voren brachten, gezien het feit dat de verkiezingscampagne is begonnen. Ze bekritiseerden de val van de regering van het kabinet Wever-Croes II en benadrukten dat goede bestuursnormen essentieel zijn bij het besturen van een land.

Ricardo Croes, lid van de partij, benadrukte dat transparantie, integriteit, verantwoordelijkheid, verantwoording voor daden, inclusie en dergelijke waarden aanwezig moeten zijn bij het besturen van een land.

"Integriteit bestaat duidelijk niet in het woordenboek van de MEP-regering. Transparantie, daar praten ze niet eens over. Dit zijn twee woorden waar deze mensen geen respect voor hebben. Bedrog is de nummer één norm van onze demissionaire premier. Ze bedriegt en vergeet vervolgens," zei Croes.

Voor Partido RED Democrático was de val van de regering geen verrassing; ze verwachtten dit al geruime tijd. "Het is praktisch het modus operandi van Evelyn Wever-Croes."

Volgens Croes kunnen kleine partijen de druk niet aan, en dit is de manier waarop grote partijen opereren: ze willen een absoluut mandaat en de grootste partij heeft al laten zien wat ze ermee kunnen doen.

"Het woord stabiliteit heeft alle waarde verloren uit de mond van de premier. Stabiliteit betekent voor haar simpelweg strategisch de regering leiden, de kleine coalitiepartner breken en op alle mogelijke manieren saboteren. We hebben dit zelf meegemaakt toen we werden gesaboteerd met demonstraties, terwijl op dat moment de minister van Onderwijs, de heer Endy Croes, pronkte met het werk van de heer Lampe, terwijl hij eigenlijk niets heeft gedaan," zei Croes.

Hij vergeleek de val van de vorige regering, die te maken had met beschuldigingen van corruptie tegen de voormalige vicevoorzitter van het parlement, Allan Howell, in de strafzaak Diamante, met de huidige situatie, waarin Croes zich afvraagt waarom de premier niet hetzelfde deed toen bekend werd dat de voormalige Gevolmachtigde Minister, Guilfred Besaril, betrokken was bij een andere strafzaak.

Croes richtte zich tot de kiezers met de boodschap: "Jullie moeten wakker worden, stem verantwoord, bewust en verstandig, want je stem is een krachtig wapen," benadrukte hij.

Verder bracht hij naar voren dat de laatste politieke partijen, met uitzondering van CURPA, campagne hebben gevoerd met cannabis voor de economie, maar uiteindelijk is er niets gelegaliseerd. "Ze hebben een klein beetje CBD-olie gelegaliseerd en het gegeven aan hun eigen mensen. Dat is wat ze hebben gedaan, en toen vielen jullie in de val en werd beweerd dat Ricardo degene was die de legalisering van cannabis had geblokkeerd."

Ook kwam de belofte naar voren om elke vier jaar de raffinaderij te heropenen, "maar dit jaar hebben we iets nieuws, minister Glenbert Croes heeft nu olie gevonden. Nu gaan ze olie én gas winnen. Politici en bestuurders met integriteit, visie en woord zouden de raffinaderij hebben geopend, maar nu gaan we olie winnen."

Wat betreft de verkiezingen zei Croes dat ze bereid zijn om met de AVP samen te werken, "Als Benny Sevinger niet op de lijst staat en Mike Eman, nu is Benny naar beneden gezakt en is er niet veel veranderd, want zijn dochter is omhoog gegaan. Blijkbaar erven we hier op Aruba ook politieke posities. Hier ook, als papa het zegt, gaat het feest gewoon door."

Voor hen is de positie van Partido RED Democrático nooit veranderd. Croes verklaarde dat ze altijd hebben gepleit voor een samenwerking tussen de kleine partijen, onder andere om restzetels te vermijden, "die steeds weer twee zetels aan de MEP en twee aan de AVP geven, met alle gevolgen van dien. Elke keer hoor je ze zeggen dat ze de meerderheid van de zetels hebben en dat de kleine partijen niets kunnen doen, maar het is de MEP die de regering al twee keer heeft laten vallen."

Als de verkiezingen ertoe leiden dat ze een coalitie moeten vormen met de MEP of de AVP, zei Croes dat Partido RED Democrático zich zal richten op de kleine partijen, zodat de kleine partijen hun ogen openen en samenwerken, net zoals er bij de afgelopen verkiezingen al drie partijen waren die een blok vormden en zo de kracht van de kleine partijen lieten zien.

"Wij zijn niet de eersten die zeggen dat we niet met de AVP of de MEP willen samenwerken. We willen geen AVP of MEP meer in de regering, het is genoeg. Mensen, stem bewust, we hebben veel uitstekende kleine partijen. Dit land verdient een nieuwe kans," zei Croes.

Het is waar dat er ook binnen de kleine partijen verschillen zijn over hoe ze met elkaar moeten omgaan. Daarover zei Croes dat samenwerking alleen mogelijk is wanneer iedereen zijn trots en koppigheid opzij zet. "Dit is hetzelfde probleem dat elke keer opduikt wanneer de grote partijen zich machtig voelen en gelijk denken te hebben. Als deze mentaliteit niet verandert, zullen we telkens hetzelfde meemaken."

Al een tijdje zijn ze begonnen met het ontmoeten van verschillende mensen om de lijst van Partido RED Democrático uit te breiden. "Maar iedereen weet dat het niet gemakkelijk is om hier op Aruba tegen de twee grote partijen te vechten. Veel mensen zijn bang voor represailles vanwege hun banen, en zodra ze zich bij een partij als RED aansluiten, worden ze vervolgd," zei Croes.

Van zijn kant zei Armando (Rudy) Lampe dat ze met alle kleine partijen hebben gesproken, met uitzondering van die van Otmar Oduber, zoals ze bij elke verkiezing doen, zo merkte hij op. "Het resultaat is uitzonderlijk."
Een van hun punten is dat de volgende regering de kiesverordening moet wijzigen omdat de restzetel nu naar de grote partijen gaat. Maar de kieswet moet zo worden aangepast dat als iemand ten minste 75% van de kiesdeler behaalt, hij recht heeft op de restzetel. Nu, zelfs met 99,9% van de kiesdeler, gaat de restzetel naar een ander.

Net zoals de verandering dat Arubanen die in het buitenland wonen stemrecht moeten krijgen, zoals in andere landen, en dat zijn de belangrijkste punten die de partij vindt dat een volgende regering in overweging moet nemen.

Lampe sloot af door te zeggen dat de premier afgelopen maandag beweerde dat Raiz een bestuursakkoord had gebroken. "Een bestuursakkoord is heilig, maar de premier brak haar woord, brak het bestuursakkoord met Partido RED, en uiteindelijk was het bedrog dat speelde. Toen we naar de gouverneur gingen en schriftelijk lieten weten dat we geen vertrouwen meer hadden in de premier, viel de regering om een andere reden."

De val van het kabinet... *Komt beide partijen goed uit...*

De 'junior' partner in het kabinet heeft er drie jaar over gedaan om wat moed te kweken en heeft gebruik gemaakt van een ogenschijnlijk goede gelegenheid om hun coalitiepartner onder druk te zetten met het opdringen van een bijna onmogelijke beslissing.

Na alle beschamende momenten ten overstaan van velen die hen het voordeel van de twijfel hadden gegeven bij de verkiezingen van 2021, onder andere vanwege de affaire van het geheim gehouden contract met aardgasonderneming Eagle LNG, maar ook de daaropvolgende momenten waarin men had verwacht dat de partij ruggengraat zou tonen, bleek dat tevergeefs en leek het behoud van hun zetels in parlement en regering belangrijker dan opstappen. Met maar negen maanden tot aan de verkiezingen leek het logisch dat er iets moest gebeuren om niet het volgende coalitieslachtoffer te worden van de grote regeringspartner, zoals eerder vaker gebeurd. Daarnaast komt een vroege verkiezingsdatum beide coalitiepartners goed uit, zij het om verschillende redenen.

Van beide kanten krijgen we nu uitgebreid uitleg over hetgeen tot de huidige situatie heeft geleid, waar het niet willen meewerken aan de verkiezing van de door de grootste coalitiepartner voorgedragen kandidaat tot voorzitter van de Staten de druppel bleek die de emmer deed overlopen bij de partij van de premier. Er bestaat inderdaad een akkoord tussen de coalitiepartners over de benoeming van voorzitter en vicevoorzitter van het parlement, dat geen deel uitmaakt van het – op schrift gestelde - regeerakkoord. De grote coalitiepartner mag ervan uitgaan dat men de kandidaat voorstelt en dat de coalitiepartner daarmee instemt. Maar een dergelijke afspraak is niet in steen gebeiteld en als dan geen bereidheid bestaat om naar elkaar te luisteren, dan gaat het mis. Vervolgens is de onomkeerbare stap genomen om naar de Gouverneur te stappen om het ontslag van het kabinet in te dienen en nieuwe verkiezingen uit te schrijven voor begin december.
Maar er bleek nogal wat oud en meer recent zeer een rol te spelen in deze breuk. Zoals bijvoorbeeld de wetswijziging om het huwelijk voor echtparen van hetzelfde geslacht formeel in de wetgeving op te nemen. Het bleek dat de grote coalitiepartner niet van plan was om daaraan mee te werken en pretendeert dat voor eeuwig men huwelijken moet blijven administreren op basis van een uitspraak van de Hoge Raad. Dit om de conservatieve achterban van de partij tevreden te houden, voor zover men kan spreken van 'tevreden' want het genoemde huwelijk is al een feit, paren van hetzelfde geslacht kunnen op Aruba in het huwelijk treden. Het lijkt erop dat de grote coalitiepartij hun partner niet de voldoening gunt dat de beoogde wetswijziging werkelijkheid wordt, iets wat voorspelbaar was want het is de vaste gewoonte van deze partij om zelfs geen kruimels aan hun coalitiegenoten te laten.

Het conflict over de uitgaande voorzitter kent ook twee versies. Hijzelf en zijn partij vinden dat hij geweldig werk heeft verricht. Hoewel zij dat mogen denken zou het in een coalitie wel normaal zijn als er in ieder geval wel gepraat kan worden over de kritiek van de ander, zeker als dit zou kunnen leiden tot een situatie die het werk van het kabinet zou bedreigen. Dat is dan in ieder geval niet gelukt, ook niet in het overleg van het laatste moment tussen premier en de vicepremier.

Dan de andere zijde van het verhaal. De kritiek was dat hij geen gehoor gaf aan de bezorgdheid van de andere leden en volgens de beschuldigingen de regels van de Staatsregeling en het reglement van orde van de Staten met voeten trad. Het zou wel goed zijn als degenen die deze argumenten hanteren een meer gedetailleerde uitleg zouden verschaffen zodat we onze eigen beoordeling kunnen doen. Bij gebreke daarvan blijft er niets anders over dan de ontevredenheid over de manier van optreden van de persoon, iets wat we niet uitgebreid gaan bespreken. Gedurende zijn voorzitterschap hebben we wel genoeg momenten meegemaakt waarbij we ons konden voorstellen dat anderen zich stoorden aan zijn houding die gespeend was van enige hoffelijkheid.
Dus nu zijn in december al verkiezingen hetgeen beide partijen in de mislukte coalitie goed uitkomt. De kleine partner was toch al niet van plan om tot op het laatste moment te blijven zitten en dan te moeten gaan uitleggen wat hun aanwezigheid in het kabinet zoal had opgeleverd. Zij hebben tijd nodig om het vertrouwen, dat bij vele aanhangers verloren is gegaan door de vele momenten waarop men naar de pijpen van de grote partner moest dansen, terug te winnen.

Bij de grote partner zal men ook niet treuren om het voortijdige einde van het kabinet omdat de vroege verkiezingen ervoor zorgen dat diverse gevoelige thema's, meestal in de relatie met Nederland, door kunnen worden geschoven naar de volgende regering.

Om te beginnen is daar de begroting 2025, waar de kwestie speelt van het geld dat naar de schuldaflossing had moeten gaan maar deels gebruikt is om de salarisverhoging van de complete loonlijst van de overheid te financieren. Een duidelijke verkiezingsmanoeuvre om de ontevredenheid van duizenden ambtenaren en andere gelijkgestelden te onderdrukken. Ook is daar de kwestie van het al of niet verhogen van de pensioenleeftijd naar 66 jaar, een thema dat ongetwijfeld ter tafel zou zijn gekomen indien de verkiezingen in juni 2025 zouden hebben plaatsgevonden. Nu wordt dit uiteraard naar de toekomst verplaatst. Het kardinale punt hierbij is dat de vorming van pensioenreserves bij de SVB in de komende jaren uiteenlopende commentaren oplevert, waarbij de regering veel optimistischer is dan de sociale verzekeringsbank zelf. De regering heeft een projectie gepland in de meerjarenbegroting van meer dan Afl. 50 miljoen jaarlijks tot en met 2029, terwijl de SVB uitgaat van een geleidelijke vermindering van het surplus tot nauwelijks Afl. 4 miljoen in 2029. Dit volgens het advies van het CAft over de begroting. Dit lijkt ons een kernpunt voor het debat tijdens de verkiezingscampagne, hoewel niet iedere partij staat te trappelen om dit debat te gaan voeren.

Een andere reden om vroege verkiezingen te wensen is de situatie op de arbeidsmarkt. Op dit moment is de knellende vraag naar arbeid al voelbaar, wat tegen de helft van volgend jaar tot een nog veel moeilijker situatie zou kunnen leiden voor de regering. Nu kan nog geprofiteerd worden van een gunstige economische situatie, die echter spoedig kan belanden in een vloedgolf van klachten over onder andere een stijgende, lokaal gegenereerde inflatie, onder invloed van een nijpend tekort aan werknemers, ook vergezeld van een steeds groter wordend woningtekort. Allemaal zaken die de andere minder mooie kant van de economische ontwikkelingen laten zien en die bepaald geen voorbeelden zijn van duurzame ontwikkeling. Zodoende komen de beide regeringspartijen nu nog goed weg, maar Aruba wellicht niet.

Conflict tussen 'Corporación con Ánimo' en de Arubaanse regering over patiënten die de regering wil terugbrengen naar Aruba

Onlangs hebben verschillende lokale media bericht over een zaak waarin de Arubaanse regering besloot om alle Arubaanse psychiatrische patiënten, die behandeling ontvangen bij de faciliteit "Corporación con Ánimo" in Colombia, terug te halen naar Aruba. Deze beslissing viel niet in goede aarde bij de faciliteit, die een rechtszaak heeft aangespannen tegen de Arubaanse regering.

Volgens het lokale nieuwsmedium NoticiaCla verklaarde minister van Sociale Zaken, Rocco Tjon, in een interview dat de beslissing werd genomen in het belang van de patiënten die in Colombia verblijven.

"Voor het welzijn van onze cliënten heb ik, op advies van de 'indicatiecommissie'—dezelfde commissie die in eerste instantie adviseerde om onze cliënten naar 'Corporación con Ánimo' te sturen—besloten om hen terug te halen en de zorg voort te zetten in Aruba of Curaçao," legde de minister uit aan het lokale nieuws.

De minister lichtte verder toe dat de commissie, die adviseerde om de patiënten terug te halen, bestaat uit professionals van zowel basis- als gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en dat voor elke cliënt een individueel zorgplan is opgesteld.

Na de aankondiging van de Arubaanse regering om de patiënten terug te halen, diende Corporación con Ánimo een verzoek in bij de rechter voor een ordemaatregel om elke overheidsactie tijdelijk te stoppen. Minister Tjon gaf aan dat dit verzoek door de rechter is afgewezen en dat beide partijen nu wachten op een datum waarop de zaak voor de rechter zal worden behandeld.

Het lokale nieuws meldde ook dat de faciliteit deze stap nam om te voorkomen dat de patiënten die behandeling ontvangen op een boerderij in Colombia, moeten terugkeren naar Aruba. Volgens de berichten heeft Corporación con Ánimo juridische bijstand gezocht bij de lokale advocaat Doris Canwood.

In 2018 kondigde de minister van Toerisme en Volksgezondheid, Dangui Oduber, aan dat de regering een overeenkomst had getekend met Corporación con Ánimo. Bij de ondertekening gaf minister Oduber aan dat de directeur van de faciliteit tijdens zijn bezoek aan Aruba de intentie had om een centrum op Aruba te openen, een intentie die de regering met open armen ontving.

Dit lopende juridische geschil benadrukt de spanningen tussen de faciliteit en de regering over het welzijn en de toekomstige zorg van deze patiënten. De uitkomst van de rechtszaak zal bepalen wat de volgende stappen in deze kwestie zullen zijn.

Kunnen kleine politieke partijen...

Toch groot worden...?

De plotselinge en vervroegde komst van de verkiezingscampagne brengt de (re-)activering met zich mee van alle politieke partijen, klein en groot, die willen deelnemen. De val van het laatste kabinet heeft ons – alweer – gewezen op de samenwerkingsproblemen in alle coalitiekabinetten die we hebben gekend sinds 1986. Natuurlijk is een deel van die problematiek inherent aan de samenwerking in welk coalitiekabinet waar ook ter wereld, maar we focussen hier op de kenmerkende problemen van de coalities bij ons. Het betreft merendeels coalities van een van de twee grote partijen met een of twee kleine partijen als partners, waarbij die ene grote bijna in staat was om alleen te gaan regeren, maar nu genoegen moeten nemen met wat wel mogelijk is. Nu zullen we ook weer horen dat het de bedoeling is om na deze verkiezingen alleen te gaan regeren; of dat gebeurt zal dus later moeten blijken.

Laten we nu echter aandacht besteden aan de rij van kleine partijen die we de revue hebben zien passeren in de loop der jaren, waar we ook bij herhaling een manier van optreden hebben gezien die niet tot succes leidt. In het algemeen brengt het feit dat je een kleine partij bent bepaalde nadelen met zich mee, zoals het ontbreken van een brede basis waarop men kan steunen voor de nodige kennis van zaken. We zeggen uitdrukkelijk niet dat het politieke ervaring betreft omdat we vaak genoeg hebben gezien dat ervaren politici hopeloos kunnen mislukken, juist omdat men te veel vertrouwt op verleden en ervaring. Het probleem is de taak om kennis samen te brengen op alle diverse gebieden die nodig zijn bij het besturen van een land. Er is een groot verschil bijvoorbeeld tussen het hanteren van een kleine fractie in een gemeenteraad van een stad die niet veel in grootte afwijkt van ons land, maar op een eiland komt men alle aspecten tegen van het besturen op nationaal niveau. Dit leidt er vaak toe dat kleine partijen een of enkele thema's kiezen als centrale doelen voor hun campagne, wat vanzelf hun aantrekkelijkheid beperkt voor de kiezer die niet zo geïnteresseerd is in hun thema. Zodoende komt men al gauw uit bij de grondoorzaak van het klein blijven, als je geen partij bent bij de andere thema's.

We hebben dit ook kunnen zien in het recente verleden, bijvoorbeeld bij de keuze van de legalisering van cannabis als thema voor de campagne van een van de kleine partijen die nu terug wenst te keren op het hoofdtoneel in de komende verkiezingen. Dit blijft een moeilijk thema, dat niet alleen lijdt onder het negatieve imago bij het grote publiek, gerelateerd aan de aspecten van illegaliteit van dit product, maar heeft ook te maken met de mislukking van het propaganderen van de productie van cannabis op industriële schaal, die deze partij in een directe confrontatie bracht met anderen die ook 'dollartekens' begonnen te zien in een dergelijk project. Deze kwestie heeft kunnen rekenen op stevige kritiek in dit medium, niet omdat we op zich tegen de productie van cannabis zijn, zeker niet voor medicinaal gebruik, maar omdat de natuurlijke- en marktvoorwaarden zorgden voor een zodanige startpositie dat men niet zou kunnen concurreren met andere producenten in de regio met veel betere klimatologische omstandigheden. Daar kwam ook nog bij dat de restrictie van de import in belangrijke beoogde afzetmarkten zorgde voor onoverkomelijke hindernissen, zelfs al zou de productie slagen. Het zou goed zijn om dit alles in overweging te nemen voordat men dit weer gaat lanceren als verkiezingsproject. Wat we in ieder geval kunnen leren van deze zaak is dat wanneer het hoofdproject niet uit de verf komt daarmee de partij met lege handen komt te staan als men geen ander thema heeft. Hier komt weer het probleem om de hoek kijken van de beperkte steun om mee te kunnen doen bij de andere thema's op het vlak van openbaar bestuur in het algemeen.

Naast dit alles komen we het probleem tegen van de kleine partij die meeregeert, belast met een of twee portefeuilles. Het regeren in de schaduw van een grote partij die tandenknarsend akkoord heeft moeten gaan met het feit dat men niet alleen kan regeren, is geen makkelijke taak en dit meest recente kabinet is daarop geen uitzondering gebleken. Welk beleid ook van de kleine partij dat aan de belangen tornt van de grote partij en diens achterban, in het algemeen of specifiek in bepaalde sectoren, denk maar aan de taxichauffeurs, kan rekenen op een venijnige reactie omdat dit dreigt te tornen aan de traditionele structuur van politieke patronage, wat de basis is waarop de twee grote partijen opereren, of het nu sociaaldemocraten of Christendemocraten betreft, dat maakt niets uit omdat het toch gaat om geïmporteerde ideologische modellen die lokaal niets inhouden. Hoe dan ook, kleine partijen blijven geconfronteerd met de realiteit dat de grote partner niet toestaat dat de kleine kan groeien op basis van succes in het regeren, want dit gaat zou ten koste gaan van hun mogelijkheden om door te groeien naar die begeerde positie van het alleen regeren.

Het moge duidelijk zijn dat we op deze wijze geen fundamentele veranderingen zullen zien in ons politiek systeem, als nieuwkomers blijven concurreren met de grote bestaande partijen, die opereren met het aloude model van nepotisme en patronage, waardoor men niet verder kan groeien. Het enige alternatief, dat men niet noodzakelijkerwijs hoeft te volgen, is het aangaan van een alliantie met meerdere kleine partijen die bepaalde basisuitgangspunten delen als de grondslag voor een partij van meer gewicht, met meer professionele en wetenschappelijke ondersteuning en die met meer gezag kan deelnemen aan het politieke debat in het algemeen. Mogelijkheden zijn er, maar er zit heel wat meer in de weg dan het veelgenoemde 'ego' van betrokkenen...

Voor de tweede keer op rij...

Het kabinet-Wever-Croes maakt haar termijn niet vol

Deze week, na de stemming voor de nieuwe voorzitter van het parlement, waarbij parlementslid Raymond Kamperveen van de RAIZ-fractie werd gekozen als de nieuwe voorzitter, hebben premier Wever-Croes en haar ministers hun officiële ontslagbrief ingediend bij de Gouverneur van Aruba.

Zoals bekend, was er al enkele dagen spanning rond de stemming voor de voorzitter en vicevoorzitter van het Parlement van Aruba. De RAIZ-fractie had de MEP-partij van tevoren geïnformeerd dat zij Edgard Vrolijk niet zouden steunen voor een nieuwe termijn als voorzitter van het parlement, maar ze waren bereid een ander lid van de MEP-fractie te steunen voor het voorzitterschap.

Kort voor het begin van de openbare vergadering, stuurde de MEP een officiële brief waarin stond dat de heer Vrolijk hun kandidaat voor het voorzitterschap zou blijven en dat er geen andere persoon zou worden genomineerd. Als gevolg hiervan steunde RAIZ parlementslid Kamperveen, die 11 stemmen ontving, inclusief de stemmen van de oppositiepartijen.

Om deze reden besloten premier Wever-Croes en haar ministers om het ontslag in te dienen van het Kabinet Wever-Croes II. Aruba heeft nu een demissionair kabinet en de verkiezingen voor een nieuw kabinet zijn gepland voor 6 december 2024.

Nadat de premier en de ministers van de MEP hun ontslagbrief officieel hadden ingediend bij de Gouverneur van Aruba, gaf de premier een verklaring aan de pers. Ze legde uit dat de beslissing om het ontslag in te dienen was gebaseerd op de keuze van hun coalitiepartner RAIZ, die volgens de premier een alliantie had gezocht met de oppositie en daarmee de overeenkomst tussen de MEP en RAIZ had verbroken.

De premier werd gevraagd of een andere kandidaat van de MEP dan Edgard Vrolijk een optie was geweest, en of dit de situatie misschien had kunnen voorkomen. Wever-Croes legde uit dat voor de MEP Edgard Vrolijk hun kandidaat was, en dat hadden ze aan de RAIZ-fractie laten weten. Ze benadrukte dat Vrolijk veel had gedaan voor het parlement, vooral op het gebied van integriteit, en dat ze geen reden zagen om een andere persoon voor te dragen als voorzitter.

Na de stemming voor de voorzitter en vicevoorzitter van het parlement, gaven de leider van de RAIZ-fractie, parlementslid Misha Raymond, en de nieuwe parlementsvoorzitter Raymond Kamperveen een verklaring aan de pers.

In haar verklaring zei parlementslid Raymond dat het geen geheim is dat er veel kritiek is geweest op de manier waarop de functie van parlementsvoorzitter wordt ingevuld. De taak van de voorzitter is vooral om de democratie binnen de parlementszaal te waarborgen.

Ze legde uit dat de regeringscoalitie overeenkwam dat de MEP het voorzitterschap van het parlement zou krijgen, en dat RAIZ zou steunen, zolang het niet om de heer Vrolijk ging.

Benny Sevinger trekt zich terug en zijn dochter wordt AVP-partijkandidaat

Tijdens een recente vergadering met de AVP-partij heeft parlementslid Benny Sevinger aangekondigd dat zijn dochter, Stephany Sevinger, zijn politieke opvolger zal worden. Dit volgt op een rechtszaak waarbij Sevinger in juli een gevangenisstraf van 4 jaar kreeg, waarvan 3 jaar voorwaardelijk, en een beroepsverbod van 5 jaar in verband met de Avestruz-zaak.

Sevinger verklaarde in een video op zijn Facebook-pagina: "Met een vonnis zoals dit kun je wel verkiesbaar blijven, ik kan ook verkiesbaar blijven, maar ik vind het niet ethisch om te blijven deelnemen aan de verkiezingen. Je moet eerst je naam schoonmaken, gezien het vonnis, en dat doen we ook. Maar dat betekent niet dat we niet verder gaan; we blijven campagnedrijven en actief. Het huidige kabinet mag nooit meer terugkomen. Dit betekent ook dat Benny Sevinger niet op de lijst zal staan, maar Mike heeft aangekondigd dat Stephany op de lijst staat."

In juli 2023 meldde het Openbaar Ministerie via woordvoerder Patrick van der Biezen dat de rechtbank Sevinger had veroordeeld voor omkoping, samen met Leoncita Arends, waarbij ze betrokken waren bij de verduistering van 1,3 miljoen dollar. Het Openbaar Ministerie kondigde ook aan dat ze het vonnis niet zouden aanvechten.

Van der Biezen merkte op dat Sevinger zijn functie als minister had misbruikt, wat in eerste aanleg was vrijgesproken, maar in hoger beroep was veroordeeld. Het vonnis omvatte 4 jaar gevangenisstraf, waarvan 1 jaar voorwaardelijk, een proeftijd van 3 jaar, en een 5-jarig verbod op publieke functies.

De Avestruz-zaak richtte zich op omkoping, vervalsing en verduistering met betrekking tot de toekenning van terreinen door de overheid van 2009 tot 2017.

In januari 2021 voerden de RST en Landsrecherche een huiszoeking uit in het huis van parlementslid Sevinger en andere locaties als onderdeel van het onderzoek naar de Avestruz-zaak. Deze huiszoekingen veroorzaakten enige bezorgdheid binnen de AVP in 2021 toen Sevinger besloot om op de partijlijst te staan als nummer 29. Op 5 juni 2021, tijdens de verkiezingscampagne, werden Sevinger en zijn familie, vrienden en supporters, inclusief partijleider Mike Eman, waar Sevinger 1.614 stemmen ontving.

Het resultaat leidde tot verontwaardiging in de gemeenschap, gezien Sevinger's betrokkenheid bij de Avestruz-zaak, maar ook steun van degenen die vertrouwen hadden in hem als politicus. Het Openbaar Ministerie besloot Sevinger op 6 augustus te beëdigen als parlementslid onder bepaalde voorwaarden, hoewel dit ook werd betwijfeld gezien zijn juridische situatie.

Deze week heeft het kabinet-Wever-Croes zijn ontslag ingediend, wat betekent dat er verkiezingen zullen plaatsvinden op 6 december zoals aangekondigd. Partijen bereiden zich al enige tijd voor en voeren campagne, en dit is een extra motivatie voor hen om hun kandidatenlijsten snel te plannen.

Om deze reden heeft Sevinger besloten zich terug te trekken en zijn dochter in de politiek te laten stappen, zodat zij de politieke weg kan vervolgen die hij heeft ingeslagen, met de belofte zijn naam op te schonen zoals hij heeft verzekerd.

Bij verkiezingen bespreken we de toekomst... *Toekomst, welke toekomst...?*

Met de verkiezingen in december aanstaande in plaats van juni 2025 als een onontkoombare realiteit, kunnen we nu gaan speculeren over wat de conflicten en concurrentie tussen de politieke partijen gaan opleveren. Dat lijkt heel interessant maar het helpt niet echt waar het gaat om onze taak van informatieverschaffing aan de gemeenschap goed te vervullen. Een partij uitkiezen om daar je vertrouwen aan te geven is een heel persoonlijke keuze van ons allemaal; ervoor zorgen dat mensen een keuze kunnen maken op basis van gedegen informatie is een andere kwestie, die wij serieus nemen. Gedurende deze verkiezingscampagne gaan we hiervoor zoveel mogelijk informatie verzamelen, te beginnen bij het algemene beeld voor de regeerperiode 2025 – 2028.

In deze periode moet een groot deel worden gerealiseerd wat voor 2030 nodig is om een positieve evaluatie te kunnen maken van wat er allemaal is bereikt in het kader van duurzame ontwikkeling, niet alleen in economisch opzicht maar ook in maatschappelijk opzicht. Dat maakt dat we niet uitsluitend kunnen kijken naar de positieve cijfers van onze economie, maar ook in aanmerking moeten nemen welke invloed die economische ontwikkeling heeft op andere aspecten van de samenleving.

Om te beginnen wat simpele algemene gegevens, zoals: hoeveel mensen wonen er eigenlijk op het eiland? Volgens gegevens van het CBS hadden we op het einde van het eerste kwartaal van 2024, 107.780 personen geregistreerd staan, maar dat is dan wat er officieel geregistreerd is bij Bureau Bevolking. De grote groep illegaal op het eiland verblijvende personen is niet geregistreerd, althans niet bij Bevolking, maar telt makkelijk tussen de 15.000 en 20.000 personen, tussen de 12 en 15,5% van de totale bevolking, met inbegrip van deze groep. In ieder geval een aanzienlijke groep die men niet kan negeren in een serieuze nationale planning. Waarom is het dan zo dat die groep nauwelijks onderwerp van het politieke debat is? Gelooft de meerderheid van de politici dat het negeren van deze kwestie het beste beleid is? Wordt het geen tijd om, zeker tijdens de verkiezingscampagne, een duidelijk standpunt van de partijen te eisen?

Er zijn meer vragen die gesteld kunnen worden die verband houden met dit onderwerp. Zoals: zijn onze autoriteiten al begonnen deze groep een vast verblijf te verschaffen in de vorm van een verblijfsvergunning? We kunnen namelijk zien dat dit jaar de werkgelegenheid snel blijft toenemen, zelfs in die mate dat het onmogelijk uit het lokale aanbod kan komen. Enkele cijfers volgens de statistieken van SVB: tussen januari en begin september 2024 zien we een toename van 2.053 banen (+5,7%). In diezelfde periode in 2023 hebben we een groei gezien van 1.647 banen (+3,9%). Gedurende heel 2023 was er een groei van de werkgelegenheid te zien van 2.709 arbeidsplaatsen (+6,5%), waarbij de sterkste groei in het laatste deel van het jaar plaatsvond, hetgeen kennelijk zijn vervolg heeft gevonden in 2024. Het is aannemelijk dat in de rest van dit jaar we minstens op gelijke voet komen met 2023 waar het banen betreft, met in totaal ongeveer 5.500 in 2023 en 2024. Als er dan zoveel extra mensen recentelijk zijn geregistreerd als werknemer, hoe kan het dan zijn dat de ondernemers nog steeds met de handen in het haar zitten omdat er bij lange na niet genoeg mensen zijn om de vacatures op te vullen? Hoeveel zouden er dan nog bij moeten komen in een economie die zo fors aan het groeien is? Waar gaat dit naartoe?

Natuurlijk horen we van de zijde van onze autoriteiten, niet alleen van de overheid maar ook van andere instellingen die onze economie moeten bewaken, en onze gemeenschap ook trouwens, niets anders dan juichverhalen over de economische groei en niets over hoe onze gemeenschap zal moeten omgaan met de gevolgen van die groei. De simpele vraag die we zouden moeten stellen aan de politici wanneer ze langskomen om je stem binnen te halen is: waar gaan al die mensen wonen? We zijn er zeker van dat velen van hen zich hebben voorbereid op het houden van een mooie redevoering, met de eeuwige beloften die ze toch niet nakomen, maar zich niet bezighouden met de grote problemen waar we voor staan en die een gedegen planning vereisen, iets wat we op dit moment op geen enkele manier kunnen waarnemen. We hebben er bijvoorbeeld moeite mee om niet sarcastisch te worden wanneer we lezen dat de regering de recente conferentie heeft bezocht in Antigua & Barbuda, waar het initiatief van de Verenigde Naties voor kleine eilandstaten (Small Islands Development States; SIDS) een ontmoeting hield. We zien hier ter plaatse namelijk niets van de mooie doelstellingen die alle woordvoerders daar ongetwijfeld naar voren zullen hebben gebracht. We geloven niet dat de gedelegeerden van Aruba de andere eilanden, die ons zien als de helden en kampioenen van de toeristische ontwikkeling, zouden hebben gewaarschuwd voor de val waarin we zelf zijn gelopen, integendeel. We zien niets van een begin om de gevolgen van de overdreven en ongecontroleerde toeristische groei aan te pakken, terwijl we wel steeds de leus moeten aanhoren van 'duurzame ontwikkeling', waarbij we stellig de indruk hebben dat men geen benul heeft wat dit eigenlijk inhoudt. Het gaat simpelweg om evenwichtige groei, niet dat dat helpt want dat begrijpen ze ook niet. Het fundamentele probleem dat dit land heeft is dat het enige dat telt is hoeveel geld er zo snel mogelijk verdiend kan worden en dat daarvoor alles moet wijken. We kunnen ons een vergadering herinneren van iets meer dan tien jaar geleden met een minister waar het probleem te berde werd gebracht van de 2.500 hotelkamers die gepland waren in Sero Colorado en van de meer dan 5.000 arbeidsplaatsen die hierbij geschapen zouden worden, waarvoor we geen lokale krachten zouden hebben. Het simpele antwoord was: "Dan importeren we die toch?" Wat voor toekomst zijn we hier aan het voorbereiden als dit het denkniveau is van de meeste politici hier?

Deel van Ennia-besprekingen openbaar na Woo-verzoek

(CuraçaoChronicle) – Besprekingen over de Ennia-kwestie zullen gedeeltelijk openbaar worden gemaakt na een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Woo). Dit werd onthuld in een reactie van Roald Lapperre, Directeur-Generaal Koninkrijksrelaties, namens Staatssecretaris Zsolt Szabó van Koninkrijksrelaties.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ontving medio februari een verzoek om documentatie over de financiële situatie van de verzekeringsmaatschappij Ennia openbaar te maken. Het verzoek richtte zich op documenten met betrekking tot de financiële toestand van Ennia, de verschillende onderzochte oplossingen, de Raamovereenkomst en de rol van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS).

Lapperre gaf aan dat de verzoekers slechts gedeeltelijk tevreden zouden worden gesteld, waarbij grote delen van de documenten zullen worden gecensureerd om economische en financiële belangen te beschermen.

Financiële Risico's
Volgens Lapperre brengen de verschillende oplossingen voor Ennia, zoals herfinanciering, aanzienlijke financiële risico's met zich mee. Daarnaast vormen de lopende juridische procedures verdere financiële risico's. Om deze redenen zullen bepaalde documenten niet openbaar worden gemaakt.
In totaal werden 261 documenten geïdentificeerd tijdens de beoordeling. Sommige van deze documenten bevatten vertrouwelijke correspondentie tussen Nederland en de landen binnen het Koninkrijk, evenals consultatierapporten tussen BZK en internationale organisaties zoals het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Deze documenten blijven gesloten vanwege hun vertrouwelijke aard.

Het ministerie benadrukte dat de bescherming van toezichthoudende instanties, zoals de CBCS en de Nederlandsche Bank (DNB), zwaarder weegt dan het belang van transparantie. Daarom zullen bepaalde rapporten en adviezen niet worden vrijgegeven om de werkwijzen van deze instellingen te waarborgen.
Daarnaast zullen informatie die persoonlijke gegevens bevat of die de eenheid van het overheidsbeleid zou kunnen schaden, niet worden vrijgegeven. Lapperre benadrukte het belang van het toestaan dat overheidsfunctionarissen vrij kunnen communiceren zonder dat hun persoonlijke meningen openbaar worden gemaakt.

SER Curaçao presenteert jaarverslag 2023

Benadrukt inspanningen om de sociaal-economische veerkracht van Curaçao te versterken

(CuraçaoChronicle) – De Sociaal-Economische Raad (SER) van Curaçao heeft op dinsdag zijn jaarverslag 2023 gepresenteerd aan Premier de heer Gilmar Pisas en de voorzitter van het parlement mevrouw Charetti America-Francisca. Het rapport biedt een gedetailleerd overzicht van de inspanningen van de raad om de sociaal-economische uitdagingen van het eiland het afgelopen jaar aan te pakken.

Het rapport belicht belangrijke initiatieven, waaronder de betrokkenheid van de SER bij de herziening van belastingwetten en een pleidooi voor een verhoging van het minimumloon—inspanningen die als essentieel worden beschouwd voor het versterken van de sociaal-economische fundamenten van Curaçao. De loonsverhoging, die het minimum uurloon verhoogde, was bedoeld om de koopkracht van werknemers te behouden te midden van inflatiedruk. De raad adviseerde ook over de oprichting van een deposito-garantiestelsel, een maatregel bedoeld om spaarders te beschermen tegen financiële crises en het publieke vertrouwen in de lokale banksector te versterken.

Duurzame ontwikkeling bleef een centraal aandachtspunt voor de SER, die symbolisch de vlag van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties hees om zijn toewijding aan wereldwijde prioriteiten te tonen. Initiatieven ter bevordering van afvalvermindering en hernieuwbare energie benadrukten deze toewijding. Daarnaast organiseerde de SER de conferentie "Toekomst van Werk in Curaçao", waarin werd ingegaan op hoe technologische innovatie en migratie de arbeidsmarkt van het eiland herconfigureren.

"In 2023 heeft de SER aanzienlijke vooruitgang geboekt in het versterken van de sociaal-economische veerkracht van Curaçao, terwijl we de basis legden voor een duurzamere toekomst," zei de heer Raul Henriquez, directeur en secretaris-generaal van de raad. "Ons werk aan de verhoging van het minimumloon, belastinghervormingen en het depositogarantiestelsel is een voorbeeld van onze voortdurende inzet voor het creëren van een rechtvaardiger en veerkrachtiger samenleving."

Regering van Curaçao blijft stil over opvang voor Venezolaanse oppositieleider Edmundo González

(CuraçaoChronicle) – De regering van Curaçao heeft nog geen officiële verklaring afgelegd over het besluit van de Nederlandse ambassade in Venezuela om onderdak te bieden aan de Venezolaanse oppositieleider Edmundo González.

De situatie heeft aandacht getrokken nadat bleek dat González, die verdween na de verkiezingen in Venezuela eind juli, het land had ontvlucht en politiek asiel had gezocht in Spanje. De Nederlandse ambassade had hem onderdak aangeboden tijdens zijn ontsnapping, zoals bevestigd door Minister van Koninkrijksrelaties, Caspar Veldkamp.

Terwijl Aruba en andere landen al standpunten over de kwestie hebben ingenomen, blijft Curaçao stil, wat kritiek oproept van oppositieleden. Eugene Cleopa (MAN-PIN) uitte zijn frustratie over wat hij het gebrek aan communicatie van het kabinet-Pisas noemde. "De regering houdt geen persconferenties, dus niemand weet wat hun standpunt is," zei Cleopa. Hij vroeg zich ook af of Curaçao met andere Koninkrijkslanden over de kwestie had overlegd, zoals vereist door de Grondwet.

Het huidige stilzwijgen staat in contrast met eerdere kritieken van de partij van premier Pisas, MFK, die de voormalige regering eerder had veroordeeld voor haar steun aan Nederland inzake Venezolaanse kwesties. Ondertussen blijft de internationale druk toenemen voor een grondig onderzoek naar de verkiezingsresultaten in Venezuela, maar het standpunt van Curaçao blijft onduidelijk, waardoor velen zich afvragen hoe het eiland zal reageren.

